

Ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för gruppstation för vindkraft

2022-02-09

Näsudden Öst vindkraftpark, Gotland

VATTENFALL

Innehåll

1. Administrativa uppgifter	3
2. Yrkanden	3
3. Inledning	4
3.1. Sökanden	4
3.2. Enerkipolitiska mål m.m.	4
4. Området	5
4.1. Områdets användning	5
4.2. Planförhållanden	5
4.3. Vindförhållanden	6
4.4. Riksintressen och skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken	6
4.5. Skyddade arter	7
5. Ansökans omfattning och utformning	7
5.1. Ansökans omfattning	7
5.2. Ansökansområdet	8
5.3. Stoppområden och vindkraftsområden	8
5.4. Repowering och genomförandet av nedtagning och anläggningen av nya vindkraftverk	8
5.5. Teknisk beskrivning	9
5.6. Prövningens avgränsning	11
6. Miljöeffekter och annan påverkan på motstående intressen	12
6.1. Land och vatten	14
6.2. Fåglar	15
6.3. Fladdermöss	17
6.4. Kulturmiljö	18
6.5. Landskapsbild	18
6.6. Ljud	19
6.7. Skuggor	20
6.8. Säkerhet	20
6.9. Kumulativa effekter	21
7. Åtgärder för att förhindra, förebygga, motverka och avhjälpa påverkan	22
7.1. Skyddsåtgärder	22
7.2. Förslag till villkor	23
7.3. Motivering av vissa villkor m.m.	25
8. Yrkanden utöver tillståndsyrkandet	29
8.1. Artskydd	29
8.2. Natura 2000	30
8.3. Biotopskydd	31
9. Tillåtlighet	32
9.1. Miljöbalkens hänsynsregler	32
9.2. Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	33
9.3. Miljökvalitetsnormer	34
9.4. Områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken	34
9.5. Sammanvägd bedömning	34
10. Samråd	35
11. Tidplan	35

1. Administrativa uppgifter

Saken:	Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft vid Näsudden Öst, Gotland
Sökande:	Vattenfall Vindkraft Sverige AB Org.nr. 556581-4273
Ombud:	Jur. kand. Sara Bergdahl (juridiskt ombud enligt bifogad fullmakt) Telefon: 076-135 23 16 sara.bergdahl@vattenfall.com (handlingar i ärendet skickas hit).
Fakturaadress:	<i>OBS! Handlingar kan inte sändas till denna adress.</i> Vattenfall Vindkraft AB Projekt Näsudden Öst, Ref. Elin Davidsson (projektledare) RU2769 169 95 Solna
Verksamhet:	Verksamhetskod 40.90 och 40.95 enligt 21 kap. 13 § miljöprövningsförordningen (2013:251)
Fastigheter:	Näs Annex 1:2, Näs Levide 1:11, Näs Olsvenne 1:11, Näs Olsvenne 1:21, Näs Sigvards 1:8, Näs Skåls 1:19, Näs Skåls 1:49, Näs Österudd 1:3 och Näs S:17.

2. Yrkanden

Vattenfall Vindkraft Sverige AB (Vattenfall) yrkar tillstånd att uppföra och driva en gruppstation för vindkraft av högst 8 vindkraftverk på ovan angivna fastigheter inom det ansökansområde som framgår av karta med angiva fasta positioner med flyttmån i **Bilaga 1**, med en totalhöjd om högst 200 meter samt därtill hörande anläggningar och kringutrustning.

Vattenfall yrkar dispens enligt 15 § artskyddsförordningen (2007:845) från förbudet i 8 § artskyddsförordningen för att i samråd med biologisk expertis

- gräva upp och flytta de kransborre-plantor (*Marrubium vulgare*) som berörs av verksamheten inom ansökansområdet till ett annat område inom ansökansområdet med liknande förutsättningar som uppväxtplatsen, och
- gräva upp, mellanlagra och placera ut fröreserv av kransborre inom ansökansområdet.

Vattenfall yrkar, med reservation för det fall domstolen bedömer att tillståndsplikt föreligger, om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken avseende Natura 2000-området Näsudden för att bedriva verksamheten.

Vattenfall yrkar dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken att avlägsna biotopskyddade stenmurar och växtlighet, markerade i **Bilaga 1**, och som kompensationsåtgärd utföra och bekosta varsam uppbyggnad av stenmurarna i samråd med biologisk expertis.

Vattenfall yrkar vidare

- att miljökonsekvensbeskrivningen, **Bilaga 2**, godkänns,
- att igångsättningstiden bestäms till 8 år från den dag tillståndet vunnit laga kraft,
- att tillståndet upphör att gälla 45 år från det att det vunnit laga kraft, samt
- att tillståndet förenas med de villkor och övriga bestämmelser som anges i avsnitt 7.2 nedan.

3. Inledning

3.1. Sökanden

Vattenfall Vindkraft Sverige AB är ett helägt dotterbolag till Vattenfall Vindkraft AB som i sin tur ägs av Vattenfall AB. Vattenfall AB ägs till 100 procent av svenska staten.

Enligt riksdagsbeslut från 3 juni 2010¹, beslutade Riksdagen nytt ägardirektiv för Vattenfall: "Vattenfall ska i fortsättningen vara ett av de företag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion, oberoende av på vilken marknad det gäller. Vattenfalls uppdrag ska vara att generera en marknadsmässig avkastning. Det ska ske genom att bedriva affärsmässigt energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vattenfalls roll i energiomställningen kommer också att knytas till EU:s 2020-mål. Målet innebär minskade utsläpp av klimatgaser och ökad andel förnybar energi samt effektivare energianvändning. Genom EU:s 2020-mål som mät punkt kommer det att bli möjligt att se om Vattenfall är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en allt mer miljövänlig energiproduktionen".

Vattenfalls mål är att göra det möjligt att leva fossilfritt inom en generation. I september 2021 beslutade Vattenfall att ytterligare skärpa sina utsläppsminskning mål för 2030 och framåt i syfte att till 2040 kunna nå nollnettoutsläpp. Vattenfall har satt de nya målen för att bidra till att begränsa den globala uppvärmningen till högst 1,5 grader, i linje med Parisavtalet. Målen har godkänts av Science Based Targets-initiativet (SBTi), vilket är en extern verifiering av att målen överensstämmer med den senaste klimatforskningen. Vattenfall är nu ett av få större energibolag som har tagit detta viktiga steg.

3.2. Energipolitiska mål m.m.

I juni 2016 slöts en energiöverenskommelse mellan fem av de åtta riksdagspartierna. Ett av målen i energiöverenskommelsen är att Sverige ska ha 100 procent förnybar elproduktion 2040. Vattenfall gör bedömningen att de svenska kärnkraftsreaktorerna som togs i drift på 1980-talet kommer att tas ur bruk under 2040-talets första hälft då de når slutet av sin tekniska och ekonomiska livslängd. Det medför behov av ny produktionskapacitet för att säkra elförsörjningen.

Under 2017 antog riksdagen ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Ramverket syftar till att skapa långsiktiga förutsättningar för en ambitiös och effektiv klimatomställning. Det klimatpolitiska ramverket består av nationella klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Det långsiktiga klimatmålet innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter nå negativa utsläpp. Efter att riksdagen fattat beslut 2017, har Energimyndigheten beslutat om en vindkraftsstrategi. Av strategidokumentet framgår att huvudscenariot för att nå ett hållbart elsystem är att det kommer att behövas mellan 80 - 120 TWh ny förnybar elproduktion i Sverige till år 2040. Energimyndigheten bedömer att vindkraft är det produktionsslag som har störst potential för ny förnybar elproduktion i Sverige idag och att minst 60 TWh ny vindkraft är nödvändigt för att nå målet. Som jämförelse producerades under 2018 16,6 TWh el från vindkraftverk i Sverige.

Regeringen beslutade 2018 att ge Energimyndigheten i uppdrag att verka för att Gotland ska vara ett pilotområde som går före i omställningen till ett hållbart energisystem. Särskilt ska samverkan ske med Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland, Energimarknadsinspektionen, Svenska kraftnät och Försvarsmakten.

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/fortydligande-av-uppdraget-for-vattenfall-ab_GX01NU23. Se även prop. 2009/10:179.

4. Området

Vattenfall planerar för att genomföra den sista och avslutande delen av moderniseringen av vindkraftsanläggningarna på Näsudden på sydvästra Gotland, genom att ansöka om tillstånd för uppförande av 8 nya vindkraftverk vilka ska ersätta de 19 befintliga vindkraftverken på östra Näsudden. Alla vindkraftverk som byggdes på Näsuddens västra sida under 1980- och 90-talet har sedan 2009 och framåt ersatts med nya, större och effektivare vindkraftverk. På den västra delen av Näsudden har 60 vindkraftverk ersatts av 30. Tre verksamhetsutövare innehar var sitt miljötillstånd på västra Näsudden och två verksamhetsutövare delar på ett miljötillstånd².

Vindkraftpark	Erhöll tillstånd – år	Antal vindkraftverk - tidpunkt byggnation	Verksamhetsutövare
Nya Gansparken	2007	6 vindkraftverk - 2009	Gansnäs Driftbolag AB (4 vindkraftverk) och HR Vind AB (2 vindkraftverk)
Näsudden Väst	2009	12 verk - 2010	Näsudden väst administration AB
Stugyl	2009	9 verk - 2010	Stugyl AB
Skålsparken Väst	2013	3 verk - 2015	Skålsparken AB

Kumulativa effekter av den ansökta verksamheten och verksamheterna på västra Näsudden beaktas i relevanta avseenden i ansökan, se vidare avsnitt 6.9.

4.1. Områdets användning

De fastigheter som kommer att beröras av ansökansområdet framgår under rubriken Fastigheter i avsnitt 1 *Administrativa uppgifter*. Ansökansområdet är flackt och består av naturbetesmark för får och nötkreatur. Området används för elproduktion ifrån befintliga vindkraftsanläggningar. Inom ansökansområdet finns inga bostäder. En servicebyggnad tillhörande Vattenfall ligger inom ansökansområdet.

Inom två kilometer från ansökansområdet finns 14 bostäder och 9 fiske/jaktstugor. Flera av bostäderna används som fritidsbostäder.

4.2. Planförhållanden

Ansökansområdet berörs inte av detaljplaner eller områdesbestämmelser.

I gällande översiktsplan, *Bygg Gotland - översiktsplan för Gotlands kommun 2010–2025*, är hela Näsudden utpekad som område lämpligt för storskaligt vindbruk. I vindbruksplanen (kapitel 10 i översiktsplanen) beskrivs Näsudden som en av de bästa landbaserade platserna för vindbruk i landet och området är utpekad som ett riksintresse för vindbruk. Det poängteras särskilt att Näsuddens vindenergipotential ska nyttjas på bästa sätt, vilket bland annat innefattar att mindre äldre vindkraftverk ska bytas mot större och effektivare. Det finns därför grund att särskilt försvara vindbrukets intressen på Näsudden.

² Miljödömsstolen vid Nacka tingsrätts dom den 12 april 2007 i mål nr M 1787-07 (Nya Gansparken), Miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen i Gotlands läns beslut den 28 maj 2010 i ärendena med dnr. 551-4702-09 (Stugyl) och 551-4367-09 (Näsudden Väst), samt Miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 6 december 2013 i ärende med dnr. 5511-21940-2012 (Skålsparken Väst).

Den utformning som nu valts med åtta vindkraftverk innebär att antalet vindkraftverk minskar med mer än hälften och att området som är aktuellt för vindkraft har minskat samtidigt som elproduktionen närapå fyrdubblas. Utformningen av den ansökta verksamheten har dessutom i större grad tagit hänsyn till naturförhållanden och fågellivet, särskilt Natura 2000-området Näsudden då detta har exkluderats från ansökansområdet. Inga vindkraftverk placeras närmare strandlinjen än 400 meter eller närmare än 300 meter från Natura 2000-området.

4.3. Vindförhållanden

Näsudden hyser ett av Gotlands absolut bästa vindlägen och utgör riksintresse för vindbruk. Vindförhållandena i området är utmärkta och väldokumenterade. I nuläget producerar Näsuddens vindkraftverk cirka 285 GWh årligen, vilket utgör cirka en tredjedel av hela Gotlands nuvarande elkonsumtion.

Medelvinden inom ansökansområdet på 125 meter över mark är 7,6–7,9 m/s.

4.4. Riksintressen och skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken

Näsudden omfattas av riksintresseområde utpekade för vindbruk enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Under 2013 reviderade Energimyndigheten utpekade riksintresseområden för vindbruk. Det tidigare utpekade riksintresseområdet Näsudden utvidgades i och med denna revision till att omfatta även området närmast kusten, förutom den delen av den östra stranden som ingår i det utpekade Natura 2000-området.

Ansökansområdet omfattas i övrigt även av riksintresseområden enligt 3 kap. miljöbalken, för friluftsliv och naturvård. Inom tio kilometer från ansökansområdet finns nio ytterligare riksintressen för naturvård, nio riksintressen för kulturmiljövård samt ett riksintresse för friluftsliv.

Gotland är ett område som i sin helhet är av riksintresse enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, vilket innebär att turismen och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivet, ska beaktas särskilt vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Ansökansområdet gränsar till Natura 2000-området Näsudden och ligger cirka 1,2 kilometer öster om Natura 2000-området Näsrevet. Natura 2000-området Näsudden är skyddat enligt både art- och habitatdirektivet (SCI) och fågeldirektivet (SPA) och områdets bevarandemål är en beskrivning av hur det enskilda områdets utpekade arter och naturtyper ska bidra till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå. Utpekade livsmiljöer är strandängar vid Östersjön, kalkgräsmarker och fuktängar. Utpekade fågelarter är fisktärna, silvertärna, skärfläcka, småtärna, sydlig kärrsnäppa och vitkindad gås.

Naturreseptatet Gotlandskusten omfattar hela Gotlands kust och har en bredd som varierar mellan 100–300 meter från strandlinjen. På Näsudden omfattar naturreseptatet 100 meter från strandlinjen. Området utpekades 1993 med ändamålet att bevara för naturvården värdefulla strandavsnitt och obebyggda delar av Gotlandskusten samt att begränsa störningar för fågellivet.

Inom ansökansområdet finns ett stort antal stenmurar som hägnar in hagarna i området vilka omfattas av det generella biotopskyddet (se 7 kap. 11 § miljöbalken och 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. inkl. bilaga 1 till förordningen).

4.5. Skyddade arter

Vattenfall har noggrant undersökt ansökansområdet. Sammanlagt åtta underlagsdokument till miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram, se Bilagorna 6 a-h till miljökonsekvensbeskrivningen. Berörda vindkraftverksplaceringar har undersökts av botanisk såväl som hydrogeologisk expertis för att utreda påverkan på naturvärden och de hydrologiska förhållandena i området.

I norra delen av ansökansområdet finns ett flertal fynd av kransborre. Dessa har framförallt etablerat sig i närheten av de befintliga vindkraftspositionerna 8 och 9 (se positionerna i Bilaga 1). Kransborren är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen och är rödlistad. Vattenfall har låtit utföra en inventering av kransborrens förekomst på Näsudden samt en artskyddsutredning avseende kransborren med förslag till åtgärder för att skydda arten. Uppgifter i artskyddsportalen anger att enstaka fynd av arten Bolmört noterats inom ansökansområdet. Bolmört är en rödlistad men inte fridlyst art.

I de närliggande områdena runt en vindkraftverksplacering noterades vid fältbesök vit fetknopp och backtimjan vilket indikerar att marken kan utgöra lämpligt habitat för de skyddade fjärilsarterna apollofjäril och svartfläckig blåvinge. Områdena har markerats som stoppområden, där inga anläggningsåtgärder kommer vidtas vilket innebär att någon påverkan på eventuella fjärilshabitat inte kommer uppstå.

Fågelförekomsten på Näsudden är väl inventerad under lång tid och kunskapen om rådande förhållanden är därmed mycket god. Området är en betydelsefull fågellokal med god fågelförekomst under stor del av året och särskilt för häckande strandängsfåglar och under flyttningsperioderna för rastande fåglar. Rovfåglar såsom bland annat kungsörn och havsörn använder Näsudden som jaktrevir och avståndet från närmaste vindkraftverk till kungsörnsboet är 1,4 kilometer. De nya placeringarna av vindkraftverken kommer inte närmare boet än befintliga placeringar.

Utförda inventeringar visar att fladdermusförekomsten är mycket låg inom ansökansområdet, särskilt vad gäller så kallade högriskarter.

5. Ansökans omfattning och utformning

5.1. Ansökans omfattning

Ansökan avser en gruppstation för vindkraft om sammanlagt högst 8 vindkraftverk med en maximal höjd om 200 meter samt därtill hörande anläggningar och kringutrustning, inom det ansökansområde som anges i karta i Bilaga 1. Gruppstationen kallas i det följande *Näsudden Öst vindkraftpark*, men benämns även som *verksamheten* i bland annat villkorsförslagen i avsnitt 7.2.

Ansökan avser tillstånd för fasta vindkraftverkspositioner inklusive flyttmån inom den ytan från respektive vindkraftverksposition angivna i Bilaga 1. Flyttmånen³ är, förutom med ett undantag, 30 meter eller mindre och har anpassats till de förhållanden som råder vid respektive position, se Positionsbeskrivning, Bilaga 3 till miljökonsekvensbeskrivningen. På fastigheten där Vattenfalls kontorsbyggnad är belägen omfattar flyttmånen kring position 2.1 ett större område av redan ianspråktagen mark. Fasta positioner innebär att flexibiliteten i detaljprojekteringen att anpassa utformningen av både vindkraftpark, vägar och övrig infrastruktur har begränsats. Viss flyttmån yrkas för det fall oförutsedd information framkommer vid provgrävning eller annat moment, såsom inventering vid detaljprojektering.

³ Den exakta flyttmånen framgår av bifogade shape-filer.

Anläggningarna och åtgärderna beskrivs mer utförligt i den tekniska beskrivningen, **se Bilaga 3**.

Den icke-tekniska sammanfattning finns i miljökonsekvensbeskrivningen.

5.2. Ansökansområdet

Ansökansområdet är belägen på Näsudden på sydvästra Gotland. Som ovan nämnts ligger ansökansområdet inom ett område som i översiktsplanen är utpekade som lämpligt för storskaligt vindbruk. I vindbruksplanen beskrivs Näsudden som en av de bästa landbaserade platserna för vindbruk i Sverige. Vindbruksplanen poängterar särskilt att Näsuddens vindenergipotential ska nyttjas på bästa sätt vilket innefattar att mindre och äldre vindkraftverk ska bytas ut mot större och effektivare.

De befintliga positionerna har så långt möjligt återanvänts, dock har position 1.2, 2.1 och 2.2 flyttats något från de tidigare positionerna med anledning av att hänsyn tagits till naturvärden och ett länkstråk (se karta i Bilaga 1). Sammantaget ger detta en något lägre produktion för föreslagen layout med dessa hänsyn till naturvärdena.

Ansökansområdet har avgränsats med hänsyn till det intilliggande Natura 2000-området Näsudden, detta har exkluderats från ansökansområdet. Inga vindkraftverk placeras närmare strandlinjen än 400 meter eller närmare än 300 meter från Natura 2000-området för att minimera risken för negativ påverkan på livsmiljöer för häckande fågelarter inom Natura 2000-området. Den norra delen av utredningsområdet har exkluderats från ansökansområdet vilket innebär att inga nya vindkraftverk placeras närmare kända örnböns än idag. Vindkraftsanläggningen har även utformats med beaktning av riktlinjerna gällande ljud i vindbruksplanen så att ljudet från vindkraftsanläggningen vid närliggande bostadsfastigheter minskar eller förblir oförändrat.

I en särskild promemoria Positionsbeskrivningar, Bilaga 3 till miljökonsekvensbeskrivningen, har de åtta vindkraftverkspositionerna beskrivits. Promemorian syftar till att underlätta förståelsen av positionerna med avseende på platsens egenskaper, vilka hänsynstaganden som gjorts vid val av positionen samt motstående intressen i närområdet.

5.3. Stoppområden och vindkraftsområden

Etablering inom ansökansområdet kommer att ske i vindkraftsområden som omfattar angivet arbetsområde och områden för demontering av befintliga vindkraftverk. Resterande del av ansökansområdet begränsas som stoppområde där inga åtgärder kommer att vidtas och inga arbeten kommer att ske (se karta i Bilaga 1).

Stoppområdena omfattar generellt:

- Våtmarksområdet (VMI klass 1), bortsett från de nya och befintliga vindkraftverkspositioner där åtgärder kommer att krävas.
- Riksintesse naturvård, bortsett från de nya och befintliga vindkraftverkspositioner där åtgärder kommer att krävas.

Natura 2000-området Näsudden är beläget utanför ansökansområdet och är av den anledningen inte ett stoppområde.

5.4. Repowering och genomförandet av nedtagning och anläggningen av nya vindkraftverk

Inom projektområdet finns idag 19 befintliga vindkraftverk som ägs och drivs av andra verksamhetsutövare; Lärbro AB (Lärbro), Näsvid AB (Näsvid) och Sjölanda vindpark AB (Sjölanda). De 19 befintliga vindkraftverken omfattas av olika bygglov, miljömätningar

och miljö tillstånd eftersom de uppförts vid olika tillfällen. I en särskild promemoria, har den planerade repoweringen beskrivits, det vill säga turordningen i arbetet med nedtagning av de befintliga vindkraftverken och anläggningsarbetet av den nya vindkraftsanläggningen, se Bilaga 15 till miljökonsekvensbeskrivningen. Vattenfall bifogar till ansökan intyg från de befintliga verksamhetsutövarna, **se Bilaga 8**, där de intygar att för det fall Vattenfall erhåller ett lagakraftvunnet miljö tillstånd kommer Vattenfall att ha möjlighet att köpa de befintliga vindkraftverk som ägs av Lärbro och Näs vind samt säga upp det gällande nyttjanderättsavtal som finns upprättat mellan Vattenfall och Sjölund.

Enligt villkor i byggloven, miljöanmälningarna och miljö tillstånden ska 16 av de befintliga vindkraftverken ha nedmonterats och marken återställts senast ett år efter det att verksamheten har avslutats. Även de resterande tre vindkraftverken kommer nedmonteras under denna tid.

Vattenfall planerar att genomföra repoweringsarbetet i olika faser. Vissa av faserna kan delvis pågå parallellt (se vidare Bilaga 15 till miljökonsekvensbeskrivningen⁴). Vissa av aktiviteterna i de olika faserna har en begränsning i tid för när de planeras att genomföras, **se Bilaga 4** (sammanställda åtaganden).

Fas 0 – Geoteknisk undersökning och detaljprojektering. När Vattenfall erhållit ett lagakraftvunnet miljö tillstånd påbörjas en detaljprojektering samt geoteknisk undersökning av samtliga vindkraftverks positioner.

Fas 1 – Förstärkning och breddning av vägar samt förläggning av kabelrör för kablar till befintliga och nya vindkraftverk. Anläggning av kranplaner.

Fas 2 – Nedmontering av befintliga vindkraftverk och återställning av marken för de positioner och vägar som inte kommer att återanvändas. Detta föregås av att de befintliga vindkraftverken övergått i Vattenfalls ägo och Vattenfall anmält till tillsynsmyndigheten att verksamheten upphör.

Fas 3 (a) – Anläggande av fundament (positioner inom 500 meter från Natura 2000). Arbetena sker under perioden september – december .

Fas 3 (b) – Anläggande av nya fundament (positioner bortom 500 meter från Natura 2000). Arbetena sker under perioden september – februari .

Fas 4 – Montering och driftsättning av nya vindkraftverk

Fas 5 – Drift av den nya verksamheten

Fas 6 – Avveckling av den nya verksamheten

Det är under fas 3 och 4 transportbehovet är som störst och kommer utgöras huvudsakligen av materialtransporter till och från området.

Under driften kommer aktiviteten inom ansökansområdet huvudsakligen bestå av servicearbeten. En del transporter i samband med underhålls- och reparationsarbeten kommer att förekomma men generellt är aktiviteten låg under driftfasen (fas 5).

Under avvecklingsfasen (fas 6) ökar aktiviteten inom området igen i form av transporter och rivningsarbeten, men med mindre intensitet och omfattning än i etableringsfasen. Avvecklingen slutförs genom att området återställs i den omfattning som krävs och i enlighet med den plan för nedmontering och återställning som ska redovisas för tillsynsmyndigheten inför avvecklingen.

5.5. Teknisk beskrivning

Den tekniska beskrivningen i dess helhet bifogas till ansökan, se Bilaga 3. Nedan i avsnittet följer en sammanfattning:

Vindkraftverken inom Näsudden Öst vindkraftpark kommer att ha en totalhöjd på upp till 200 meter. Eftersom vindkraftverkens modell inte är fastställd – den väljs vid upphandlings-

⁴ Observera att fas 5 och 6 inte finns beskrivna i denna bilaga, utan lagts till som beskrivning i denna ansökan.

skedet – kan navhöjd eller rotordiameter inte specificeras i nuläget. Vattenfall upphandlar vindkraftverken när tillstånd för vindkraftparken vunnit laga kraft och när avtal finns för elnätsanslutning. Den tekniska utvecklingen av vindkraftverk går snabbt och utvecklingen går mot allt effektivare vindkraftverk. För att det ska vara möjligt att använda senaste och bästa möjliga teknik till ett kommersiellt pris bestäms och anges inte den exakta tekniska utformningen i samband med inlämning av ansökan. Kommersiella vindkraftverk består dock i regel av torn, maskinhus och tre rotorblad. Tornen består idag oftast av stål men det kan bli aktuellt med annan konstruktion, till exempel torn som delvis består av betong eller trä. Teknikutvecklingen går mot vindkraftverk med allt längre rotorblad och därmed större svepyta.

Kommersiella vindkraftverk som byggs i liknande projekt i jämförelse med Näsudden Öst vindkraftpark har idag en effekt på cirka 4–5 MW och ibland ännu högre. Näsudden Öst har goda vindförhållanden med låg turbulens vid marknivå tack vare närheten till havet och det öppna landskapet.

Syftet med den ansökta flyttmånen är att möjliggöra en optimering av layouten i samband med att vindkraftverkens dimensioner och modellspecifika egenskaper samt markförhållandena är kända. För att kunna placera varje vindkraftverk på ett optimalt sätt och minimera påverkan på miljön behöver anpassning efter terräng, mark och hydrologiska förhållanden göras. Platsundersökningar av byggmässiga förutsättningar inklusive provgrävningar har utförts för varje turbinposition. Detaljerade geotekniska undersökningar av markförhållandena görs i ett senare skede efter att tillståndet har vunnit laga kraft, normalt i samband med upphandlingen av vindkraftverken och anläggningsentreprenaden. I de geotekniska undersökningarna kontrolleras markens och berggrundens egenskaper samt grundvattnets nivå. Ansökansområdet ligger inom grundvattenförekomsten Sydöstra Gotland – Havdhem. Grundvattenförekomsten är mycket stor till ytan, cirka 400 kvadratkilometer, och täcker västra delen av Gotland från Fröjel ner till Storsudret.

Det finns i huvudsak två typer av fundament som används i vindkraftparker på land; gravitationsfundament och bergsförankrade fundament. Vilken typ av fundament som kommer väljas beror framförallt på jordlagrets mäktighet och bergets kvalitet och bestäms när geotekniska undersökningar genomförts. Med dagens teknik och den storlek på vindkraftverken som planeras för Näsudden Öst vindkraftpark kommer möjligheten att använda bergsförankrade fundament att utredas och om möjligt att användas där det bedöms lämpligt.

Vid detaljprojekteringen kommer hänsyn till kringliggande värden tas i enlighet med rekommendationer i hydrogeologiska utredningen och naturvärdesbedömningar som biläggs ansökan, se sammanfattning av försiktighets- och skyddsåtgärder i den tekniska beskrivningen Bilaga 3 samt åtaganden Bilaga 4. I enlighet med rekommendationer i den hydrogeologiska utredningen samt Ecogains PM: Vattenfall Repowering och Påverkan Näsudden Natura 2000 (se Bilaga 5 och 6 e till miljökonsekvensbeskrivningen), kommer anläggandet av fundamenten begränsas till perioden september-december för de fyra vindkraftverk som är placerade inom 500 meter från Natura 2000-området. Under denna period är påverkansområdet från länshållningen av den schaktade fundamentsgropen mindre och kringliggande värden är mindre känsliga. Övriga fundament kan anläggas mellan september och februari. Den maximala tiden som länshållning av respektive fundament utförs begränsas till fyra veckor.

Ett befintligt vägnät finns redan inom området. Vägar behövs för att kunna transportera delar till vindkraftverken och andra anläggningsdelar samt sedermera för att kunna utföra drift och underhåll av vindkraftverken under vindkraftparkens driftstid. Vägar behövs också när vindkraftverken monteras ner och området slutligen återställs. Vindkraftverkens nya positioner har anpassats efter det befintliga vägnätet och var de befintliga vindkraftverken är placerade. De befintliga vägarna är i ett varierande skick. För att transportera de nya, större vindkraftverken för Näsudden Öst behöver de befintliga vägarna breddas och förstärkas. Generellt i vindkraftparker används en cirka fem meter bred

körbana på raksträckor, vilken breddas något i kurvorna beroende på kurvradien och vinkeländringen av kurvan. Vattenfall kommer att ställa höga krav på vindkraftverksleverantören för Näsudden Öst vindkraftpark, för att minimera vägbredden och markanspråket. Genom att göra det strävar Vattenfall efter att körbanan på vägarna bara ska vara cirka fyra meter bred på raksträckorna. Samtliga vindkraftverkspositioner är förlagda i anslutning till befintliga vägar vilket innebär att det inte behöver anläggas några nya vägar.

Vid vindkraftverken krävs att en uppställningsplats för bland annat kranar iordningställs. Det krävs också andra ytor, till exempel lagringsytor, i vindkraftparken. De ytor, byggnader och anläggningar i övrigt som kan behövas för vindkraftsanläggningen beskrivs i den tekniska beskrivningen. De redan ianspråktaga ytor används i så stor utsträckning som möjligt.

För att kunna ansluta alla vindkraftverk inom vindkraftparken till anslutningspunkten till överliggande elnät behövs ett internt elnät. Det interna elnätet på Näsudden Öst kommer anläggas som markförlagd kabel. För att minska påverkan på omgivningen och hydrologin kommer förläggningen, i enlighet med rekommendationer i den hydrogeologiska utredningen, att ske med kabelrör och återfyllnad göras med befintliga massor, antingen i eller bredvid vägkroppen.

För anslutningspunkten till överliggande elnät för vindkraftparken behövs ett ställverk med tillhörande transformatorstation. Transformatorstationen transformerar spänningen från vindkraftparkens interna elnäts spänningsnivå till det överliggande regionnätets spänningsnivå. Sannolikt blir transformeringen vid Näsudden Öst 70/30 kV men här pågår diskussioner med GEAB (Gotlands Energi AB). Transformatorstationen kommer sannolikt att anläggas på Vattenfalls fastighet Näs Annex 1:2, som är centralt placerad i ansökanområdet. Därifrån planeras en ledning till den befintliga transformatorstationen på västra Näsudden, cirka 800 meter nordväst om vindkraftsanläggningen. GEAB har områdeskoncession för hela Gotland. Koncessionen innebär att de har ensamrätt att distribuera el på Gotland. GEAB planerar en förstärkning av regionnätet och en del av det arbetet är att ansöka om en linjekoncession med en högre spänning ner till Näsudden. GEAB:s ansökan för anslutningsledning är en del av förstärkningen av regionnätet och GEAB:s ansökan om linjekoncession ingår inte i denna tillståndsansökan. GEAB har dock möjlighet att ansluta den aktuella parken till regionnätet även utan att den planerade linjekoncessionen erhållits och anlagts.

Av flygsäkerhetsskäl måste vindkraftverk, precis som master och andra höga anläggningar, förses med hindermarkeringar enligt Transportstyrelsens föreskrifter.

I den tekniska beskrivningen finns det även med avsnitt som beskriver material och naturtillgångar, transporter, samt nedmontering och återställning av befintliga verk samt den planerade vindkraftparkens faser. Vindkraftverkens livslängd har hittills varit cirka 20–25 år. Vattenfall arbetar för närvarande med att förlänga den tekniska livslängden för vindkraftverken vilket är fördelaktigt av ekonomiska skäl samtidigt som det är god hushållning med resurser. När vindkraftverken tjänat ut monteras de ned och omhändertas enligt Vattenfalls avfallshierarki (se avsnitt 6.15.2 i miljökonsekvensbeskrivningen).

5.6. Prövningens avgränsning

5.6.1. Villkor som gäller för den befintliga verksamheten samt anmälan om nedtagning

Denna ansökan hindrar inte att villkor och andra försiktighetsmått som är satta för den befintliga verksamheten på östra Näsudden följs (se avsnitt 5.4). Anmälan om nedtagning för den befintliga verksamheten avses att lämnas in till tillsynsmyndigheten efter det att lagakraftvunnet tillstånd erhållits för den ansökta verksamheten.

5.6.2. Vattenverksamhet

Vid anläggande av fundament till vindkraftverken behöver schakten sannolikt länshållas under arbetena. Den temporära länshållningen bedöms inte kräva tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken eftersom det är uppenbart att vare sig enskilda eller allmänna intressen kommer påverkas med hänsyn till inverkan på vattenförhållandena (11 kap. 12 § miljöbalken). Eventuell länshållning handlar endast om en kortvarig temporär förändring av vattenförhållandena kring schakten och kan liknas vid naturliga fluktuationer av vattenståndet på Näsudden, vilket med beskrivna skyddsåtgärder inte riskerar att påverka kringliggande intressen.

Vid anläggande av kranplatser, vägar och kablar kommer dessa arbeten och material varken dämna den naturliga avrinningen med täta material eller öka på avrinningen genom att anlägga diken eller vattenförande vägar och kabelschakter. Eventuella åtgärder som omfattas av anmälningspliktig vattenverksamhet kommer i god tid att anmälas till länsstyrelsen enligt 11 kap. miljöbalken.

5.6.3. Nätverksamhet

Elledningar och nätanslutningar till överliggande elnät omfattas inte av denna tillståndsansökan. Däremot omfattas verksamhetsområdets interna elnät av ansökan.

5.6.4. Kulturmiljölagen

Om det visar sig nödvändigt kommer Vattenfall, i särskild ordning, tillse att nödvändiga tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950) införskaffas. Om tidigare okända lämningar påträffas under arbetenas genomförande kommer arbetet omedelbart avbrytas till den del lämningen berörs och fyndet anmälas till länsstyrelsen i enlighet med kulturmiljölagen. Frågor med anknytning till kulturmiljölagen behandlas inte närmare inom ramen för denna ansökan.

5.6.5. Övrigt

Innan byggstart görs en fältgenomgång av anläggningstekniker tillsammans med sakkunniga inom biologi och kulturmiljö för att säkerställa att verksamheten inte sker i strid med till exempel fridlysningsbestämmelserna, bestämmelserna om generellt biotopskydd eller kulturmiljölagen.

6. Miljöeffekter och annan påverkan på motstående intressen

Vindkraft är en förnybar energikälla, som inte ger upphov till några påtagliga direkta utsläpp under drift och nyttjar en resurs som är oändlig och gratis. Användningen av förnybara energikällor hör till de viktigaste medlen för att uppnå flera av miljömålen, bland annat miljömålet *Begränsad klimatpåverkan*, och bidrar till omställningen till mindre utsläpp av växthusgaser.

Tillståndsansökan för de åtta planerade vindkraftverken avser bestämda positioner med möjlighet till en viss flyttmån inom viss angiven yta. Flyttmånen är anpassad till de lokala förutsättningarna vid varje vindkraftverk och maximalt 30 meter förutom vid fastigheten med Vattenfalls kontorsbyggnad där flyttmånen omfattar ett något större område av redan ianspråktagen mark, se promemorian Positionsbeskrivningar, Bilaga 3 till miljökonsekvensbeskrivningen.

En modernisering av anläggningarna på östra Näsudden har längre varit på planeringsstadiet och flera samråd har genomförts. Med hänsyn till inkomna synpunkter har antalet vindkraftverk successivt minskat under samrådsprocessen. Huvudsaklig fokus har varit att bevara värdefull natur och minimera verksamhetens påverkan på fågellivet på Näsudden. Att förbättra ljudpåverkan har även varit en målsättning. Alternativa layouter har

diskuterats varefter Vattenfall har landat i att återanvända så många positioner som möjligt, för att minimera exploatering av ny mark.

Nollalternativet är en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd. Nollalternativet beskriver miljöförhållanden innan verksamheten påbörjas och hur de förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas. Nollalternativet innebär, för den aktuella ansökan, att de befintliga 19 vindkraftverken inte byts ut mot nya modernare och effektivare vindkraftverk. Gällande tillstånd för de befintliga vindkraftverken är inte tidsbegränsade vilket innebär att det inte finns någon borte tidsgräns för hur länge de befintliga vindkraftverken kan stå kvar. Enligt nollalternativet fortsätter vindkraftsanläggningen att drivas som idag med den påverkan det innebär, med bland annat flera strandnära vindkraftverk i ett fågeltätt område som visat på förhållandevis många fågelkollisioner och en elproduktion om cirka 45 GWh. Vindresursen på Näsudden kommer därmed inte nyttjas till sin fulla potential och riksintresset för vindbruk kommer påtagligt skadas. Påtaglig skada på riksintresset för vindbruk inträffar om förutsättningarna för vindbruk tas bort eller hindras i ett sådant område. Denna princip gäller således även om utveckling och modernisering av vindbruket inom ett riksintresseområde, som ger en mycket högre elproduktion, förhindras eller försvåras.

En reduktion av utsläpp med upp till 108 000 ton koldioxid per år kan förväntas för den planerade vindkraftsanläggningen i jämförelse med nollalternativet.

Miljöeffekter av vindkraftparken redovisas noggrant i miljökonsekvensbeskrivning, se Bilaga 2.

Samlad bedömning

Med beaktande av föreslagna skyddsåtgärder och andra åtaganden, vilka sammanfattas i Bilaga 4, visar de undersökningar och beräkningar som genomförts att en gruppstation av den art och omfattning för vilken tillstånd söks för Näsudden Öst vindkraftpark, kan anläggas och drivas på den föreslagna platsen utan någon risk för skada av betydelse för människors hälsa eller miljö.

Utifrån sammanställningen av konsekvensbedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen för respektive aspekt – jämfört med nollalternativet – konstateras att planerad verksamhet ger upphov till *måttliga negativa* miljöeffekter för landskapsbilden, övriga effekter är *små negativa, obetydliga* eller bedömda som *positiva*.

De många fördelarna med den nya vindkraftsanläggningen på Näsudden Öst är lägre eller oförändrat ljud, möjlighet att reglera rörliga skuggor, positiva effekter på naturmiljöer, nästan fyrdubblad energiproduktion i enlighet med syftet för riksintresseområdet för vindbruket och möjlighet att måla ett blad svart för att minska fågelkollisioner. Fördelarna överväger eventuella nackdelar med en modernisering av vindkraftsanläggningen. Dessutom hamnar vindkraftverken längre ifrån Natura 2000-området Näsudden vilket minskar risken för fågelkollisioner.

Verksamhetens negativa miljöeffekter ska ställas mot dess positiva effekter. Planerad vindkraftpark skulle medföra ett årligt tillskott på cirka 163 GWh förnybar el och bidrar därmed till Sveriges mål om ett 100 procent förnybart elsystem till år 2040. Elproduktionen skulle utgöra ett bidrag till de 60 TWh vindkraftsproducerad el som Energimyndigheten bedömer behövs för att uppnå målet. Sammantaget konstateras att planerad vindkraftsanläggning kommer att medföra *positiva* miljöeffekter för luft och klimat i jämförelse med nollalternativet.

Nedan, i avsnitt 6.1–6.8, beskrivs miljöeffekterna avseende de viktigaste motstående intressena för Näsudden Öst vindkraftpark. De kumulativa effekterna beskrivs i avsnitt 6.9. För övriga motstående intressen hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen.

6.1. Land och vatten

Hela ansökansområdet är värdefullt ur naturvärdessynpunkt. Särskilt värdefull är strandområdet kring Näsudden, som utpekats som ett Natura 2000-område enligt både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Ansökansområdet är delvis utpekats som riksintresseområden enligt 3 kap. miljöbalken, för friluftsliv och naturvård, medan i princip hela Näsudden är utpekats som riksintresseområde för vindbruk. Dessa intressen kan samexistera och har så gjort de senaste 50 åren sedan de första vindkraftverken uppfördes på Näsudden.

De föreslagna placeringarna av vindkraftverken inom vindkraftsanläggningen har tagits fram med hänsyn till de hydrologiskt känsliga platser som finns inom ansökansområdet. I första hand har befintliga vindkraftverksplaceringar återanvänts och i de fall där detta inte varit möjligt, till exempel på grund av det inbördes avstånd som behöver finnas mellan vindkraftverken och av hänsyn till andra intressen, har platser med betydande hydrologisk känslighet eller höga naturvärden undvikits. Det befintliga vägnätet planeras att nyttjas för att minimera ianspråktagande av orörd mark. Ett behörigt avstånd till strandlinjen, 400 meter, och 300 meter till Natura 2000-området Näsudden, har varit viktiga hänsyns-aspekter.

Vattenfall har med anledning av områdets känslighet utformat ansökan på så sätt att all landyta, utöver den som är nödvändig att användas, har gjorts till stoppområde där ingen påverkan på marken och växtligheten kommer ske.

Marken inom ansökansområdet är i stort sett odikad och det finns inga vattendrag inom ansökansområdet. Högst markfuktighet återfinns längs med strandkanten, fuktigheten avtar sedan in mot land även om det finns gott om fuktstråk som sträcker sig in mot land. En stor del av ansökansområdet utgör ett våtmarksobjekt klassat i den nationella våtmarksinventeringen (VMI) och området längst ut mot Burgsviken, som tidigare nämnts, utgör Natura 2000-område. Position 3.3 är belägen inom våtmarksområdet VMI klass 1 tillika riksintresse naturvård, den har placerats på samma plats som ett av de befintliga vindkraftverken (nummer 14) och befintlig väg går fram till platsen. Vid den botaniska besiktningen (se Bilaga 6 c till miljökonsekvensbeskrivningen) påträffades inga särskilda arter vid platsen för position 3.3. Resterande ansökta positioner är belägna i VMI klass 2.

För att utreda den planerade vindkraftsanläggningens påverkan på de hydrologiska förhållandena har en hydrogeologisk utredning genomförts, se Bilaga 5 till miljökonsekvensbeskrivningen. Enligt den hydrogeologiska utredningen har den befintliga vindkraften inte påverkat hydrologin i området i sin helhet i någon större utsträckning. I utredningen har även rekommendationer om skyddsåtgärder lämnats. Vattenfall har också begärt en bedömning av expertis om den planerade vindkraftsanläggningen på ett varaktigt sätt riskerar att påverka de värden som är knutna till de naturtyper som finns angivna i bevarandeplanen för Näsudden Natura 2000-område, se Bilaga 6 e till miljökonsekvensbeskrivningen. I avsnittet 6.7.4 i miljökonsekvensbeskrivningen framgår det vilka åtgärder Vattenfall kommer vidta för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter vid anläggandet av fundament, kranplatser, vägar och kablar.

I norra delen av ansökansområdet finns ett flertal fynd av kransborre. Kransborren är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen och är rödlistad i kategorin starkt hotad (EN). Kransborre har observerats på totalt 49 lokaler inom ansökansområdet. Från 1994 då arten först noterades med tre till fyra plantor vid en gammal lada i området, har kransborren spridit sig. Lokalerna återfanns samtliga i den norra delen av ansökansområdet och i anslutning till etableringsytor för befintliga vindkraftverk och vägar. På vissa platser har stora bestånd med mer än hundra plantor noterats. Vattenfall har låtit utföra en artskyddsutredning avseende kransborren med förslag till åtgärder för att skydda arten. Med föreslagna skyddsåtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen är bedömningen att arten även framgent har förutsättningar att ha en talrik och stabil förekomst i området. Åtgärderna består i att

den direkta påverkan kommer motverkas genom att direkt påverkade plantor flyttas, fröreserven tas om hand och placeras sedan ut.

En annan rödlistad art (dock ej fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen), som eventuellt kan bli direkt berörd av den planerade verksamheten, är enstaka bolmört-plantor. Fynd av denna art har rapporterats in i artportalen, dock återfanns inte arten vid bolagets genomgång av de förhållanden som råder vid respektive position.

De stenmurar som finns i området omfattas av det generella biotopskyddet. Största möjliga hänsyn till stenmurarna har tagits vid utformningen av vindkraftsanläggningen. För att klara transporten av de nya större vindkraftverken kommer en del stenmurar i området beröras, i de fall där kurvor behöver rätas eller där de långa transporterna sveper över muren. I de fall där muren ligger i en ytterkurva är det enbart bladtransportens bakdel som sveper över muren. I Bilaga 4 till miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs vilka stenmurar som bedöms bli påverkade. Stenblocken avses läggas upp i anslutning till kvarvarande delar av respektive mur.

Miljöeffekter

Vindkraftsetableringen kommer att innebära ett intrång i områdets naturmiljö som till viss del inte går att undvika vilket innebär vissa lokala effekter för växter och djur i området. Vattenfall avser att vidta åtgärder för att motverka intrånget avseende arten kransborre. Viss påverkan på stenmurar inom området kommer behöva ske men Vattenfall avser att flytta och bygga upp stenmurarna i anslutning till befintliga murar.

Anläggandet av den planerade vindkraftsanläggningen kommer innebära en viss temporär påverkan på områdets hydrologi. Omfattningen av påverkan kommer att klargöras efter att utförliga geotekniska undersökningar av områdets berggrund har utförts, vilket normalt sker vid detaljprojektering av vindkraftsanläggningen efter att tillstånd erhållits. Med de skyddsåtgärder som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen som är möjliga och rimliga att vidta, och med beaktande av de naturliga förutsättningar som gäller för naturtyperna inom Natura 2000-området på Näsudden, bedöms det som osannolikt att naturtypernas utbredningsområden, strukturer och funktioner samt bevarandestatus för arterna inom naturtyperna kommer påverkas negativt av de anläggningsarbeten som krävs vid etableringen av vindkraftsparken. I vart fall kommer inte åtgärderna på ett betydande sätt påverka miljön i Natura 2000-området.

I jämförelse med nollalternativet bedöms verksamheten generellt orsaka *små negativa* miljöeffekter med avseende på hydrologi och vattenmiljö och orsaka *små negativa* miljöeffekter med avseende på biologisk mångfald och skyddade arter (se avsnitt 6.7.5 och 6.10.5 i miljökonsekvensbeskrivningen) samt orsaka *små negativa till obetydliga* miljöeffekter med avseende på skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken (se avsnitt 6.11.4 i miljökonsekvensbeskrivningen).

6.2. Fåglar

Området är en betydelsefull fågelokal med god fågelförekomst under stor del av året och särskilt för häckande strandängsfåglar och under flyttperioderna för rastande fåglar. En 100 meter bred remsa längs stranden mot Burgsviken är utsett till Natura 2000-område, Natura 2000-området Näsudden, både enligt fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Omfattande inventeringar av fåglar har genomförts mellan åren 2011–2015 samt genom länsstyrelsen Gotlands inventeringar. Genom kontrollprogram mellan 2009–2013 har effekter på fågellivet vid ett generationsskifte av vindkraftverk på västra Näsudden undersökts. Fågelförekomsten på Näsudden är väl inventerad under lång tid och kunskapen om rådande förhållanden är därmed mycket god. Vattenfall har låtit experter bedöma påverkan på fågelarter och även särskilt bedöma eventuell påverkan på de fågelarter som Natura 2000-området Näsudden är utpekade för att skydda.

Inventeringarna har visat att vindkraften inte påverkar antalet häckande fåglar, men det förekommer att fåglar kolliderar med vindkraftverken och förolyckas. Baserat på de undersökningar som genomförts inom ramen för kontrollprogrammet för generationsskiftet på västra Näsudden, se Bilaga 8 till miljökonsekvensbeskrivningen, förväntas antalet fåglar som förolyckas på grund av att de träffas av vindkraftverkens rotorblad minska med den nya vindkraftsanläggningen. Risker för fåglar att träffas av ett rotorblad är omkring tre gånger lägre från och med cirka 300 meter från strandlinjen. Den totala minskningen av fågeldödligheten uppskattades till 19% efter generationsskiftet på västra Näsudden. Kontrollprogrammet visade också att utbytet av många små vindkraftverk till nya större men färre vindkraftverk innebar en avsevärd minskning av fågeldödligheten totalt sett och än mer per producerad MWh. Inga vindkraftverk kommer att byggas närmare strandlinjen än 400 meter i syfte att minska risken för undanträngning och därmed skapa förbättrade förutsättningar för fåglar på strandängarna samt minska kollisionsrisken.

Särskilt om örnar

Tre av de planerade vindkraftverken på Näsudden öst är belägna inom två kilometer från ett kungsörnsbo som varit känt sedan 2003, som närmast är avståndet 1,4 kilometer. Det närmaste befintliga vindkraftverket står även 1,4 kilometer från det närmaste boet. Boet etablerades troligen efter att vindkraftsanläggningarna på Näsudden kom till. Fem av de befintliga vindkraftverken är för närvarande belägna inom två kilometer från boplaten. Således minskar antalet vindkraftverk inom 2 kilometer med den planerade vindkraftsanläggningen.

Det närmaste örnreviret har över tid framgångsrikt producerat ungar och inga av dessa har påträffats förolyckade i vindkraftsparken sedan de lämnat boplaten. Mot bakgrund av hur örnförekomsten har sett ut och utvecklats sedan vindkraften på Näsudden etablerades bedöms den planerade vindkraftsanläggningen inte medföra några undanträngningseffekter vad gäller örnar. Vattenfall har därför bedömt det vara viktigare att minska risken för olyckor i anläggningen som helhet snarare än att göra marginella förflyttningar av vindkraftverkens positioner för att hålla det generella skyddsavståndet om två kilometer. I det aktuella fallet kan skyddsavståndet vara mindre med anledning av att förhållandena är noggrant studerade och analyserade. En mindre förflyttning av positionerna 3.1 och 4 skulle innebära att redan exploaterad mark inte kan återanvändas och ny mark därmed behöver tas i anspråk samt att det inbördes avståndet mellan vindkraftverken inom det redan begränsade området skulle minska och leda till väsentliga produktionsförluster.

Risken att örnar påverkas negativt bedöms bli lägre med en moderniserad anläggning med åtta vindkraftverk som är placerade med ett större avstånd från strandlinjen än med dagens 19 vindkraftverk. Kungsörnarna och havsörnarna i närområdet har hittills varit framgångsrika vid såväl gotländska som nationella jämförelser när det gäller att producera ungar. Risken för att den planerade vindkraftsanläggningen skulle innebära någon påverkan på hela Gotlands populationer av kungsörn och havsörn bedöms vara obetydlig.

Särskilt om Natura 2000-fågelarter

Utpekade fågelarter för Natura 2000-området Näsudden är fisktärna, silvertärna, skärfläcka, småtärna, sydlig kärrsnäppa och vitkindad gås. Vitkindad gås har gynnsam bevarandestatus medan övriga har icke gynnsam bevarandestatus. Enligt bevarandepånen för Näsudden är bevarandemålen för dessa fågelarter att de ska förekomma återkommande i Natura 2000-området med häckande par eller som rastare (vitkindad gås) samt att livsmiljö-arealen för arterna inte får minska. Eftersom arterna lägger sina bon nära vattenlinjen är bevarandet av strandängarna av stor betydelse, något Vattenfall tagit stor hänsyn till vid utformningen av aktuell ansökan. Som tidigare nämnts kommer vindkraftverken betydligt längre bort från strandkanten och Natura 2000-området.

Enligt fågelutredningen (se Bilaga 9 a till miljökonsekvensbeskrivningen) är förekomsten av skärfläcka, fisktärna, silvertärna, småtärna och sydlig kärrsnäppa som förväntad i Natura 2000-området på Näsudden sett till arternas populationsutveckling på Gotland i stort. Det faktum att förekommande Natura 2000-arter häckar eller har häckat på Näsudden antyder

att vindkraften har en begränsad, om ens någon, påverkan på arterna ur undvikande-/undanträngningssynpunkt.

Den samlade bedömningen i fågelutredningen är att den planerade vindkraftsanläggningen inte kommer att innebära betydande risk för påverkan för de fågelarter som Natura 2000-området avser att skydda. De arter som avses att skyddas kommer inte att utsättas för störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i området.

Miljöeffekter

I avsnitt 6.8.4 i miljökonsekvensbeskrivningen framgår vilka åtgärder Vattenfall avser vidta för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter på fåglar. Bland annat föreslår Vattenfall som åtgärd för att minska påverkan på kungsörn och havsörn samt förekommande fåglar rent generellt, en visuell teknik med ett av tre rotorblad svartmålad, vilket gör det möjligt för fåglarna att i god tid göra en undvikande flygmanöver.

Med de anpassningar av vindkraftsanläggningen som har gjorts vad gäller avstånd till strandlinjen i allmänhet och de mest värdefulla fågelokalerna i synnerhet (södra Näsudden) bedöms risken för undanträngningseffekter och kollisioner med vindkraftverk vara så pass begränsad att ingen risk för betydande påverkan på de utpekade fågelarterna i området bedöms uppstå. Detta gäller samtliga fågelarter.

Om den planerade vindkraftsanläggningen inte skulle komma till stånd skulle det innebära att antalet dödade fåglar på Näsudden under obestämd tid skulle förbli samma som i nuläget samtidigt som Gotland skulle gå miste om en väsentlig ökning av fossilfri elproduktion. Det bedöms inte vara möjligt att hitta en annan lokalisering på Gotland som kan producera lika mycket el och endast medföra marginella effekter på fågellivet, framförallt vad gäller örnar.

Även för Natura 2000-fågelarterna kommer den planerade vindkraftsanläggningen innebära mindre risker eftersom verksamheten flyttas längre ifrån strandkanten och Natura 2000-området. För de fågelarter som inte längre besöker Näsudden, till exempel på grund av minskat bestånd av arten som beror på orsaker som inte har med vindkraftsdrift på Näsudden att göra, kan den ansökta verksamheten inte heller innebära negativa effekter. Verksamheten kommer således inte på ett betydande sätt påverka miljön för de fågelarterna som skyddas enligt fågeldirektivet.

I jämförelse med nollalternativet bedöms verksamheten sammantaget medföra *positiva* miljöeffekter med avseende på fåglar, se avsnitt 6.8.5 i miljökonsekvensbeskrivningen. Bedömningen görs med stor säkerhet utifrån genomförda inventeringar och utredningar.

6.3. Fladdermöss

Genomförda studier som gjorts för att kartlägga fladdermusförekomsten visar på en anmärkningsvärt låg aktivitet av fladdermöss vid Näsudden, särskilt för i syntesrapporten⁵ nämnda högriskarter. Bedömning är därför att driften av nuvarande 19 vindkraftverk inte medför någon stor kollisionsrisk. Detsamma gäller för de planerade 8 vindkraftverken. Ansökansområdet och dess närområde, som är en blåsig plats, är därmed inget högriskområde för fladdermöss och är därmed lämpligt för fortsatt vindkraftsproduktion. Antalet vindkraftverk minskas och flyttas något längre bort från lokal med högst fladdermusaktivitet. En av vindkraftverkspositionerna, i den norra delen av området som är närmast lokalen med högst fladdermusförekomst, kvarstår även i den aktuella ansökan.

Inga åtgärder bedöms krävas för att minska påverkan på fladdermöss.

⁵ Rydell med flera, 2017. Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss, Uppdaterad syntesrapport 2017, Rapport 6740, Naturvårdsverket

Miljöeffekter

De samlade effekterna på fladdermöss bedöms därmed som *obetydliga* miljöeffekter enligt använd bedömningsgrund, se avsnitt 6.9.5 i miljökonsekvensbeskrivningen.

6.4. Kulturmiljö

Nollalternativet innebär att befintliga vindkraftverk fortsätter att vara i drift och att pågående markanvändning fortsätter. De befintliga vindkraftverken påverkar inga kända kulturhistoriska lämningar. Ett vindkraftverk är stort och syns på långt håll vilket kan påverka upplevelsen av en kulturmiljö på såväl korta som långa avstånd. I ett kulturlandskap kan upplevelsen variera beroende av vilka andra objekt som vindkraftverken samverkar med. Påverkan på upplevelsen av kulturmiljön är reversibel, det vill säga den upphör när vindkraftverken monteras ner, och ingen skada sker därmed ur ett kulturhistoriskt perspektiv, se vidare avsnitt 6.5 Landskapsbild nedan.

Den husgrund, en övrig kulturhistorisk lämning, som finns inom ansökansområdet kommer inte att påverkas av några anläggningsarbeten. Det finns inga kända fornlämningar i närheten av något befintligt eller planerat vindkraftverk eller väg. Sannolikheten för att påträffa nya fornlämningar bedöms vara liten. Det kan aldrig uteslutas att det finns oupptäckta lämningar inom verksamhetsområdet. Om sådana påträffas under arbetenas genomförande kommer arbetet omedelbart avbrytas till den del lämningen berörs och fyndet anmälas till länsstyrelsen.

Biotopskyddade stenmurar bedöms ha ett lokalt kulturmiljövärde och bevaras orörda så långt möjligt och byggs i annat fall upp i anslutning till densamma eller andra befintliga stenmurar (se ovan avsnitt 6.1).

Miljöeffekter

Påverkan på de lokala kulturvärdena vilka består av stenmurar, har begränsats i möjligaste mån genom att de valda vindkraftverkspositionerna alla ligger invid befintliga vägar, varför påverkan på stenmurarna därför kommer att minimeras. För det fall stenmurar påverkas, återuppbyggs de i anslutning till befintliga stenmurar. För den lokala kulturmiljön bedöms effekterna av den planerade vindkraftsanläggningen jämfört med nollalternativet som *obetydliga* miljöeffekter (se avsnitt 6.12.5 i miljökonsekvensbeskrivningen).

6.5. Landskapsbild

I och med den långa tid som vindkraften varit närvarande på Näsudden kan det förenklat sägas att vindkraften har blivit något av platsens signum för den aktuella halvön på sydvästra Gotland. Många människor som bor och verkar på Näsudden eller inom de områden där den visuella påverkan råder, har aldrig sett Näsudden utan vindkraftverk. Vindkraftverken har därmed blivit en del av landskapsbilden och kulturmiljön. Om generationsskiftet inklusive borttagandet av de 19 äldre vindkraftverken inte genomförs kommer det på Näsudden under överskådlig tid med största sannolikhet förbli 49 vindkraftverk istället för 38. Dock är de nya vindkraftverken större än de befintliga.

Fotomontage och synbarhetsanalyser har genomförts, se Bilagorna 14 a och 14 b till miljökonsekvensbeskrivningen. Den planerade vindkraftsanläggningens påverkan på landskapsbilden har analyserats utifrån en uppdelning av området som påverkas i tre zoner; platsnivå (inom vindkraftsanläggningen), närområdesnivå (upp till 4 km runt vindkraftsanläggningen) och traktnivå (4–15 km runt vindkraftsanläggningen), se rapport Bilaga 11. Något som inte framgår av fotomontagen som bör framhållas som positivt är att ju större vindkraftverken är desto långsammare är rotorbladens rotation. En långsam rotation är en egenskap som innebär att vindkraftverket ger ett lugnare och till omgivningen mer harmoniserat intryck.

Animeringar av hur hinderbelysningen kan komma att upplevas nattetid finns bilagd den elektroniska versionen av miljökonsekvensbeskrivningen (se Bilaga 14 c) och finns även på Vattenfalls hemsida för projektet. Hinderbelysningen kommer vara mest synlig under den mörka tiden av dygnet. Belysningen syns tydligast om det inte finns några andra lampor i närheten. Från ett samhälle där det finns många andra objekt som lyser smälter dessa lampor in mer än om de betraktas mot en annars helt mörk bakgrund.

Som framgår av avsnitt 7.2 föreslår Vattenfall att utforma vindkraftsanläggningen med ett av tre rotorblad svartmålat för att minimera påverkan på fåglar, om tillståndet och dispens från Transportstyrelsen föreskrift så medger. Den visuella upplevelsen av landskapsbilden är subjektiv. Vattenfall gör bedömningen att hänsyn till fåglar väger tyngre än eventuell negativ upplevelse av vindkraftverken i landskapet.

Miljöeffekter

På håll kommer de nya vindkraftverken smälta in med resterande vindkraftverk på Näsudden och inte innebära någon betydande skillnad i jämförelse med nollalternativet. Bedömningen av vindkraftsanläggningens effekter behöver ske med utgångspunkt i att behovsstyrd hinderbelysning inte kommer att tillämpas (med anledning av att Transportstyrelsen måste ge dispens för att undvika sådana krav). Den sammantagna påverkan på landskapsbilden innebär *måttliga negativa* miljöeffekter. Om dispens för behovsstyrd hinderbelysning tillåts, vilket Vattenfall kommer att sträva efter, bedöms påverkan på landskapsbilden innebära *små negativa* miljöeffekter.

6.6. Ljud

Inom ansökansområdet för den planerade vindkraftsanläggningen finns idag en vindkraftspark i drift bestående av 19 mindre vindkraftverk. Vattenfall har noggrant infört utformningen av den aktuella ansökan med maximalt 8 vindkraftverk sett över ljudbilden på Näsudden Öst och haft som målsättning att ljudbilden ska bli bättre eller åtminstone inte sämre än nuvarande situation. Situationen på Näsudden Öst är påverkad av den kumulativa ljudbilden, som är högre än vad normalt accepteras i närheten av bostäder. Vattenfall har landat i en sådan ljudpåverkan som samtidigt är ett realistiskt investeringsalternativ. Regleras vindkraftverkens effekt ner kraftigt innebär detta ett omfattande produktionsbortfall, vilket omöjliggör realiserandet av den planerade vindkraftsparken.

Enligt ljudberäkningen för ljudpåverkan från vindkraftsanläggningen Näsudden Öst är ljudet detsamma eller bättre i samtliga ljudpunkter i förhållande till den nuvarande situationen, samtidigt som energiproduktionen maximeras utifrån de lokala förutsättningarna. Samtliga ljudpunkter förutom en fastighet; Skåls 1:49, får ett ljudbidrag om 40 dB(A) eller lägre, se Bilaga 12 a till miljökonsekvensbeskrivningen. Ljudbidraget från Näsudden Öst vid fastigheten Skåls 1:49 uppgår till 45 dB(A). Vattenfall för en dialog med fastighetsägaren för Skåls 1:49 om en överlåtelse av fastigheten till Vattenfall varpå den i så fall upphör att vara en bostad.

Beräkningar av lågfrekvent ljud inomhus har genomförts, se Bilaga 12 a till miljökonsekvensbeskrivningen. De riktvärden som rekommenderas i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13, överskrids inte enligt beräkningarna för någon bostad i någon frekvens sett till bullerbidraget från de åtta planerade vindkraftverken.

I ett förhandsbeskedsärende beslöt Miljö- och byggnadsnämnden på Gotland den 6 maj 2021 (dnr MBN 2020/3084) att neka förhandsbesked till en bostadsbyggnad, med anledning av att den föreslagna placeringen av tomten strider mot gällande översiktsplanens intentioner och eftersom den var olämplig ur flera aspekter; bland annat att den aktuella placeringen låg i direkt anslutning till flera större vindkraftsanläggningar.

Miljöeffekter

Med den planerade vindkraftsanläggningen förbättras ljudnivån från Näsudden Öst vid 43 bostäder, det vill säga samtliga förutom fyra bostäder där ljudnivån blir oförändrad. Två bostäder som tidigare haft ljudnivåer överstigande 40 dB(A) får en förbättrad ljudsituation med 2–3 dB(A). Ljudnivån från den planerade anläggningen överstiger 40 dB(A) vid en bostad, Skåls 1:49, där ljudsituationen blir oförändrad jämfört med nollalternativet. Gällande den bostaden pågår samtal om överlåtelse av denna och att den i så fall inte längre ska användas som bostad.

För flera enskilda bostäder innebär den planerade vindkraftsanläggningen positiva miljöeffekter eftersom påverkan från ljud blir mindre och vid fyra bostäder blir ljudsituationen oförändrad jämfört med nollalternativet, varför den sammantagna bedömningen är att påverkan innebär *positiva* miljöeffekter.

6.7. Skuggor

De nuvarande 19 vindkraftverken har skuggtider som överstiger 8 timmar per år vid några bostäder. För den planerade vindkraftsanläggningen kommer alla vindkraftverk utrustas med styrsystem som kan reducera tiden då rörliga skuggor träffar bostäder. Med anledning av att Vattenfall haft som mål att förbättra både ljud- såväl som skuggförhållanden med den nya verksamheten, åtar sig Vattenfall att exponeringen från rörliga skuggor vid skuggkänslig plats från verksamheten kommer att vara densamma eller lägre när den planerade vindkraftsanläggningen är i drift (se Bilaga 4 Åtaganden). Den ansökta verksamheten eliminerar därför risken för att någon bostad utsätts för rörliga skuggor mer än 8 timmar per år från den planerade vindkraftsanläggningen. Efter vidtagna skyddsåtgärder kommer således antalet faktiska skuggtimmar vid bostäder från den planerade vindkraftsanläggningen inte heller att överstiga vad som tillåts enligt rättspraxis.

Miljöeffekter

De högre vindkraftverken, enligt den ansökta verksamheten, skulle innebära en större skuggutbredning från vindkraftverken jämfört med nollalternativet utan skuggautomatik (skuggstyrningsteknik). Exponeringen från rörliga skuggor vid skuggkänslig plats från Näsudden Öst kommer att vara densamma eller lägre när den planerade vindkraftsanläggningen är i drift eftersom de planerade vindkraftverken kommer att, vid behov, vara utrustade med skuggautomatik. Genom Vattenfalls åtaganden att styra skuggningen så att den blir mindre eller oförändrad, innebär verksamheten lägre nivåer av rörliga skuggor än dagens läge. Påverkan bedöms motsvara *positiva* miljöeffekter i jämförelse med nollalternativet (se avsnitt 6.3.5 i miljökonsekvensbeskrivningen).

6.8. Säkerhet

Nedisning och risk för iskast förekommer främst vid etableringar i kallt klimat, på hög höjd och framförallt i de nordligare delarna av Sverige. Det kan även inträffa längre söderut i samband med dimma eller hög luftfuktighet följt av frost och vid underkyllt regn. Varje etablering av vindkraft är unik med avseende på nedisningens karaktär och omfattning. Gotland tillhör det område i Sverige där det föreligger lägst risk för iskast, cirka 0-50 timmar per år. Risken för personskador med anledning av is som faller eller kastas från vindkraftverk är generellt väldigt liten. Risken för personskada varierar med graden av nedisning på vindkraftverken och besöksfrekvensen nära vindkraftverken under riskförhållanden. Det kommer att anslås varningsskyltar för iskast.

Bränder i vindkraftverk är relativt sällsynt och har främst resulterat i materiella skador på berört vindkraftverk. Vid brand är det svårt att genomföra släckinsatser av vindkraftverket. Området bör spärras av och eventuell spridning av branden förhindras genom släckinsatser.

Miljöeffekter

Sammantaget bedöms riskerna bli *obetydliga* i förhållande till nollalternativet (se avsnitt 6.18.4 i miljökonsekvensbeskrivningen).

6.9. Kumulativa effekter

På Näsudden bedrivs sedan lång tid vindkraftsproduktion. På den västra sidan av Näsudden finns 30 uppförda vindkraftverk, som ger upphov till kumulativa effekter avseende ljud och rörliga skuggor som måste tas hänsyn till vid ny tillståndsgivning avseende Näsudden Öst vindkraftpark.

Närmaste större grupp av vindkraftverk belägen i närheten av Näsudden är Kulle vindkraftsanläggning (12 vindkraftverk med totalhöjd 102 meter), belägen cirka sju kilometer norr om ansökansområdet. I övrigt finns ett fåtal områden med enstaka vindkraftverk. Dessa bedöms inte ge upphov till några kumulativa effekter tillsammans med den planerade vindkraftsanläggningen och det har heller inte identifierats några andra verksamheter som kan medföra kumulativ påverkan av betydelse i närheten av ansökansområdet.

6.9.1. Ljud

De befintliga vindkraftverken på västra sidan Näsudden kommer ge upphov till additiva kumulativa effekter vad gäller ljud vid bostäder. De kumulativa ljudnivåerna från den planerade vindkraftsanläggningen kommer vara likvärdiga eller lägre än från den befintliga vindkraftsanläggningen, se Bilaga 12 a till miljökonsekvensbeskrivningen (dvs. positiva miljöeffekter). Avseende den sammanlagda, kumulativa, ljudnivån från all vindkraft på Näsudden blir det en förbättring för fjorton bostäder med den nya vindkraftsanläggningen. För två bostäder som idag har en ljudnivå som överstiger 40 dB(A) minskar ljudnivån med 1 dB(A), se tabell 10 i miljökonsekvensbeskrivningen. Av tabellen framgår att sammanlagt åtta bostäder kommer ha en högre kumulativ ljudnivå än vad som normalt sett accepteras. Regleras vindkraftverkens effekt ner för mycket innebär detta ett omfattande produktionsbortfall, vilket omöjliggör realiserandet av den planerade vindkraftsparken. Oavsett hur mycket verksamheten reglerar ned ljudet skulle den kumulativa ljudnivån vara för hög i jämförelse med praxis i flera ljudpunkter.

Kumulativa beräkningar av ljudbidraget från samtliga 38 vindkraftverk på Näsudden visar att Folkhälsomyndighetens riktvärden överskrids vid nio beräkningspunkter (bostad eller fritidshus) avseende *det lågfrekventa ljudet*. Beräkningarna är dock baserade på ett konservativt antagande (lågt schablonvärde) om hur väl bostädernas fasader kan dämpa ljud, vilket innebär att de beräknade ljudnivåerna inomhus kan vara betydligt lägre i verkligheten. De bostäder där den kumulativa ljudnivån avseende lågfrekvent ljud beräknas till högre än Folkhälsomyndighetens riktvärden, har liknande ljudnivåer från vindkraft i dagsläget och har haft under en lång tid. De övriga vindkraftverken på västra Näsudden, *utan* inverkan från varken befintliga eller framtida vindkraftverk på östra Näsudden, dominerar det lågfrekventa ljudbidraget i alla de nio beräkningspunkterna där överskridande beräknas.

6.9.2. Skugga

De befintliga vindkraftverken på västra Näsudden kommer ge upphov till additiva kumulativa effekter vad gäller rörliga skuggor vid bostäder. Endast 15 av de befintliga vindkraftverken på Näsudden, på den västra sidan, har installerad teknik för skuggstyrning vilket innebär att rättspraxis för rörliga skuggor överskrids vid flera bostäder enligt nollalternativet. Jämfört med nollalternativet bedöms dock den planerade vindkraftsanläggningen innebära positiva effekter vad gäller uppkomst av rörlig skugga vid bostäder kumulativt sett, eftersom den planerade vindkraftsanläggningen vid behov kommer att ha utrustning för skuggstyrning till skillnad från de nuvarande vindkraftverken på östra sidan. Med anledning av att Vattenfall haft som mål att förbättra skuggförhållanden med den nya verksamheten, åtar sig Vattenfall att exponeringen från rörliga skuggor vid skuggkänslig

plats från verksamheten kommer att vara densamma eller lägre när den planerade vindkraftsanläggningen är i drift (se Bilaga 4 Åtaganden).

6.9.3. Fåglar

Vindkraftsanläggningarna på Näsuddens västra sida innebär additiva kumulativa effekter vad gäller fåglar. Jämfört med nollalternativet bedöms den planerade vindkraftsanläggningen dock innebära positiva effekter även ur ett kumulativt perspektiv för fåglar jämfört med nollalternativet i och med att antalet vindkraftverk minskas och flyttas längre bort från strandlinjen, där de mest värdefulla fågelhabitaten är belägna.

6.9.4. Fladdermöss

De kumulativa effekterna – i den mån de uppstår – bedöms vara additiva. Mot bakgrund av att Näsudden i utredningen bedömts vara ett fladdermusfattigt område och att de mest aktiva fladdermushabitaten inte påverkas av vindkraftsetableringen bedöms de kumulativa effekterna vara begränsade.

6.9.5. Landskapsbild

De befintliga vindkraftsanläggningarna på västra Näsudden innebär en additiv kumulativ effekt med avseende på vindkraftsanläggningens påverkan på landskapsbild. Den planerade vindkraftsanläggningen kommer vara synlig från fler platser än den befintliga anläggningen. Detta medför begränsade kumulativa effekter eftersom det sedan många år funnits befintlig vindkraft på platsen.

6.9.6. Slutsats kumulativa miljöeffekter

Den samlade bedömningen är att påverkan från kumulativa effekter kommer att bli *obetydliga miljöeffekter*, se avsnitt 6.19.6 i miljökonsekvensbeskrivningen.

7. Åtgärder för att förhindra, förebygga, motverka och avhjälpa påverkan

7.1. Skyddsåtgärder

Vattenfall har i miljökonsekvensbeskrivningen åtagit sig en rad skyddsåtgärder och försiktighetsmått, vissa av dessa har nämnts i avsnitt 6.1–6.8. För att minimera påverkan från den ansökta verksamheten har Vattenfall åtagit sig att vidta en rad ytterligare skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått, se åtaganden i Bilaga 4.

Med hänsyn till krav på precision som ställs på straffsanktionerade villkor anser Vattenfall att flertalet av de skyddsåtgärder som föreslås inte ska regleras genom särskilda villkor utan att de med fördel bör kunna omfattas av det allmänna villkoret (villkor 1 nedan). Med hänvisning till detta föreslår Vattenfall att villkor föreskrivs i enlighet med följande förslag.

Vattenfall rekommenderar läsaren av villkoren att även läsa motiveringen av villkoren i 7.3 parallellt med villkorsförslagen i 7.2 för bästa förståelsen.

7.2. Förslag till villkor

Vattenfall föreslår att tillståndet förenas med följande villkor:

1. Om inte annat föreskrivs i villkoren nedan, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angivit eller åtagit sig.
2. Ingen verksamhet får bedrivas inom stoppområde enligt karta i Bilaga 1. Bladen får dock svepa över stoppområde.
3. Minst tre månader innan tillståndet tas i anspråk ska Vattenfall redovisa för tillsynsmyndigheten var vindkraftverk, vägar, ledningar, uppställningsytor och transformatorstationer ska placeras. Vattenfall ska samtidigt redovisa vilka försiktighetsmått som vidtagits i detaljprojekteringen och hur villkor 1 uppfylls.

Vattenfall ska även redovisa beräkningar som verifierar att begränsningsvärdena nedan om ekvivalent ljudnivå vid bostadshus, lågfrekvent buller inomhus samt skuggning kan innehållas enligt tillståndet.

4. Vattenfall ska anmäla till tillsynsmyndigheten när anläggningsarbetena är slutförda.
5. Utomhus vid följande bostäder får ljud från verksamheten inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå enligt tabellen nedan och karta i **Bilaga 5**.

Ljudkänslig punkt (bostad)	dB(A) från Näsudden Öst
1. Stora Siglajvs 1:8	35
2. Skåls 1:50	35
3. Lilla Siglajvs 1:4	28
4. Stora Siglajvs 1:6	28
5. Stora Siglajvs 1:8	29
6. Stora Siglajvs 1:15	39
7. Stora Siglajvs 1:9	40
47. Skåls 1:49	45

Vid övriga bostäder på Näsudden, utöver de ljudkänsliga punkter som nämns i tabellen, får ljud från verksamheten inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) utomhus.

För det fall bostaden på fastigheten Skåls 1:49 inte längre används som bostad upphör den att vara en ljudkänslig punkt enligt tabellen.

För det fall ett eller flera miljötillstånd förfaller för någon eller några av verksamheterna på västra Näsudden, enligt karta i **Bilaga 5**, och Vattenfall för tillsynsmyndigheten presenterar resultat från närfältsmätningar och beräkningar som utvisar att ljudbidraget i de ljudkänsliga punkterna 1-5 och 7 från Näsudden Öst kan ökas, utan att det kumulativa värdet i de ljudkänsliga punkterna överskrider 40 dB(A), får tillsynsmyndigheten godkänna en ökning av bidraget från Näsudden Öst i dessa punkter.

Den ekvivalenta ljudnivån ska kontrolleras vid en förstagångsbesiktning genom närfältsmätningar och beräkningar. Denna kontroll ska genomföras inom ett år från det att samtliga vindkraftverk levererar el till överliggande nät. Kontroll genom närfältsmätningar och beräkningar ska därefter ske så snart det skett förändringar

i verksamheten som kan medföra att ljudnivåerna ovan överskrids eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll av ljudnivån är befogad.

6. Lågfrekventa ljud inomhus i bostadsrum får på grund av verksamheten inte överstiga följande värden:

Tersband (Hz)	Ljudtrycksnivå (dB)
31,5	56
40	49
50	43
63	42
80	40
100	38
125	36
160	34
200	32

Vid mätning av ljud inomhus ska standardiserade mätmetoder användas. Mätning ska ske om beräkning utifrån faktiska uppgifter om källstyrka för vald typ av vindkraftverk visar att angivna värden kan överskridas eller om tillsynsmyndigheten bedömer att det behövs. Den närmare utformningen av kontrollen ska i sådant fall ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Om bostäder på grund av verksamheten mer än vid enstaka tillfällen, och högst fem dygn per år, exponeras för lågfrekvent buller som ger upphov till överskridande inomhus av i villkoret angivna värden, ska bolaget genomföra bullerbegränsande åtgärder. Målet för åtgärderna ska vara att uppnå en ljudnivå inomhus som inte överskrider värdena i tabellen. Åtgärderna ska utformas och utföras i samråd med fastighetsägaren. Åtgärder ska vidtas endast om kostnaderna är rimliga med hänsyn till bostadens standard, värde och användning samt med hänsyn till den effekt som uppnås.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas att vid oenighet mellan bolaget och fastighetsägaren bestämma vilka åtgärder som ska vidtas för respektive fastighet. Åtgärderna ska vidtas inom två år efter det att förhållandena som motiverar åtgärderna inträtt. Vid förekommande tvistighet ska åtgärderna vara vidtagna inom ett år från det att avgörandet har vunnit laga kraft.

7. Rörliga skuggor från verksamheten får inte överstiga 8 timmar per år på störningskänslig plats vid bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplatser eller om sådana saknas, ett område på 25 m² i anslutning till befintlig bostad.
8. Vindkraftverken ska ges en enhetlig och diskret utformning och färgsättning, dock ska ett blad på samtliga vindkraftverk målas svart för det fall gällande lagstiftning så medger.

Reklamanordningar får inte placeras på vindkraftverken. Med reklamanordning avses inte sedvanliga logotyper på vindkraftverkens maskinhus.

9. Hinderbelysning ska om möjligt avskärmats och ljusintensiteten reduceras så mycket som gällande lagstiftning medger. Blinkande ljus ska synkroniseras mellan vindkraftverken inom verksamheten.
10. Före driftsättning av vindkraftverk ska varningsskyltar sättas upp med information om risk för nedfallande is från vindkraftverken. Utformning och placering av skyltar ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

11. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras och förvaras på ett sådant sätt att eventuellt spill kan samlas upp och omhändertas. Kärl ska vara tydligt märkta med sitt innehåll.
12. När verksamheten inom ansökansområdet slutligen upphör ska bolaget skriftligen meddela tillsynsmyndigheten tidpunkten för detta. Inom sex månader från den meddelade tidpunkten ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en plan för hur och inom vilken tid vindkraftverken ska nedmonteras och omhändertas samt hur marken ska återställas.
13. Vattenfall ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder om 1 100 000 kronor per vindkraftverk som uppförs. Säkerheten ska ställas i sin helhet och godkännas av tillståndsmyndigheten innan tillståndet tas i anspråk.
14. Verksamheten ska kontrolleras enligt ett kontrollprogram. Förslag på kontrollprogram omfattande anläggningsarbeten ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan arbetena påbörjas. Kontrollprogram för verksamheten i sin helhet ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att tillståndet tagits i anspråk eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Programmet ska bland annat omfatta kontroll av ljudnivåer och skuggning med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.
15. Förstagångsbesiktning av anläggningen ska utföras av utomstående, sakkunnig besiktningsförrättare inom sex månader från det att verksamheten har satts igång. Förslag till besiktningsförrättare och program för besiktningen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan besiktningen påbörjas. Besiktningsrapport ska inges till tillsynsmyndigheten.

7.3. Motivering av vissa villkor m.m.

7.3.1. Stoppområde

Vattenfall har föreslagit att ingen verksamhet får bedrivas inom stoppområde enligt karta i Bilaga 1. Vattenfall har haft som mål att lämna så stor del som möjligt av ansökansområdet utan direkt påverkan för att bevara natur, livsmiljöer och biologisk mångfald i så stor utsträckning som möjligt. Bladen från vindkraftverken behöver dock delvis svepa över stoppområde. Denna verksamhet påverkar inte växtligheten på marken.

7.3.2. Ljudvillkor ekvivalent värde

Den nuvarande ljudsituationen på Näsudden överskrider den praxis om riktvärden som finns för ljud från vindkraftverk i flera ljudpunkter (se bl.a. Naturvårdsverkets vägledning om buller från vindkraftverk, 2020-12-01). I dagsläget har 60 av de 79 äldre vindkraftverken på Näsudden rivits och denna ansökan avser att generationsföryngra de sista 19 vindkraftverken. De 60 vindkraftverken på västra Näsudden har ersatts av 30 nya större vindkraftverk, uppdelade i fyra grupper, där var grupp har beviljats miljötillstånd (se karta i Bilaga 5). Två av dessa miljötillstånd medger ljud vid bostäder som överstiger praxis om 40 dB(A). Enligt tillståndet för vindkraftsanläggningen Nya Gansparken⁶ tillåts 41 dB vid närmaste bostad och i tillståndet för vindkraftsanläggningen Stugyl⁷ tillåts 46 dB, 44 respektive 42 dB(A) vid tre enskilda bostäder. Skälet till att tillståndsgivande myndigheter accepterat detta är att Näsudden i regionens översiktsplan är bedömt som ett särskilt viktigt energiproduktionsområde.

Såsom har beskrivits i avsnitt 6.6 och i miljökonsekvensbeskrivningen har Vattenfall noggrant inför utformningen av den aktuella ansökan med maximalt 8 vindkraftverk sett över ljudbilden på Näsudden Öst och haft som målsättning att ljudbilden ska bli bättre eller

⁶ Miljödömsstolen vid Nacka tingsrätts dom den 12 april 2007 i mål nr M 1787-07.

⁷ Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Gotlands län beslut den 28 maj 2010, dnr 551-4702-09.

åtminstone inte sämre än nuvarande situation. Med den planerade vindkraftsanläggningen förbättras ljudnivån från Näsudden Öst vid 43 bostäder, det vill säga samtliga förutom fyra bostäder där ljudnivån blir oförändrad.

Som ovan nämnt är ljudsituationen på Näsudden Öst påverkad av den kumulativa ljudbilden, som är högre än vad som normalt accepteras vid bostäder. Vattenfall har landat i en sådan ljudpåverkan från den ansökta vindkraftparken som samtidigt är ett realistiskt investeringsalternativ. Regleras vindkraftverkens effekt ner för mycket innebär detta ett omfattande produktionsbortfall, vilket omöjliggör realiserandet av den ansökta vindkraftparken.

Enligt Vattenfalls villkorsförslag – villkor 6 – tillåts den ansökta verksamheten endast överskrida riktvärdet i en ljudkänslig punkt, vid bostaden på fastigheten Skåls 1:49. Vattenfall föreslår att verksamheten där får låta 45 dB(A) vid bostaden. Vattenfall för en dialog med fastighetsägaren för Skåls 1:49 om en överlåtelse av fastigheten till Vattenfall varpå den i så fall upphör att vara en bostad. Enligt vindkraftparken Stugyls miljö tillstånd tillåts verksamheten att låta 46 dB(A) vid bostaden på fastigheten Skåls 1:49.

Ljudkänslig punkt (bostad)	dB(A) från Näsudden Öst	Maximalt kumulativt bidrag vid bostad i dB(A) [inom parentes beräknad kumulativ ljudnivå dB(A) inklusive ljudbidrag från Näsudden Öst]
1. Stora Siglajvs 1:8	35	1 (45)
2. Skåls 1:50	35	1 (43)
3. Lilla Siglajvs 1:4	28	0 (43)
4. Stora Siglajvs 1:6	28	0 (43)
5. Stora Siglajvs 1:8	29	0 (42)
7. Stora Siglajvs 1:15	39	2 (44)
8. Stora Siglajvs 1:9	40	2 (45)
47. Skåls 1:49	45	2 (49)

Enligt tabellen ovan har Vattenfall identifierat sammanlagt nio bostäder på Näsudden där den beräknade kumulativa ljudnivån som råder är för hög i förhållande till praxis, varav Näsudden Öst vindkraftpark tillför ett ljudbidrag vid fem utav dessa (se karta i Bilaga 5). Enligt de beräkningar som Vattenfall baserat sitt realistiska investeringsalternativ på, är de redovisade kumulativa ljudbidragen ett worst case och Vattenfall åtar sig att inte bidra ytterligare än det ovan redovisade bidraget. Vattenfall har inte föreslagit ett kumulativt ljudvillkor, utan anser att åtagandet att inte överskrida nivåerna i tabellen ovan, som faller under det allmänna villkoret, är tillräckligt och mest lämpligt i förevarande fall.

Vattenfall har också föreslagit att när miljö tillståndet förfaller för någon eller några av de övriga tillståndsgivna verksamheterna på västra Näsudden, enligt karta i Bilaga 5, har Vattenfall rätt att överskrida de satta begränsningsvärdena för de ljudkänsliga punkterna 1-5, 7 enligt tabellen för Näsudden Öst vindkraftpark, för det fall Vattenfall för tillsynsmyndigheten kan presentera resultat från närfältsmätningar och beräkningar som utvisar att ljudbidraget i de ljudkänsliga punkterna 1-5 och 7 från Näsudden Öst kan ökas, utan att det kumulativa värdet i de ljudkänsliga punkterna överskrider 40 dB(A). Tillsynsmyndigheten kan således godkänna en ökning från bidraget av Näsudden Öst i dessa punkter.

7.3.3. Ljudvillkor lågfrekvent ljud

Beräkningar av lågfrekvent ljud inomhus har genomförts, se Bilaga 12 a till miljökonsekvensbeskrivningen. De riktvärden som rekommenderas i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13, överskrids inte enligt beräkningarna för någon bostad i någon frekvens sett till bullerbidraget från de åtta planerade vindkraftverken.

Kumulativa beräkningar av ljudbidraget från samtliga framtida 38 vindkraftverk på Näsudden visar att Folkhälsomyndighetens riktvärden överskrids vid nio beräkningspunkter (bostad eller fritidshus) avseende det lågfrekventa ljudet. Beräkningarna är baserade på ett konservativt antagande (lågt schablonvärde) om hur väl bostädernas fasader kan dämpa ljud, vilket innebär att de beräknade ljudnivåerna inomhus kan vara betydligt lägre i verkligheten. De bostäder där den kumulativa ljudnivån avseende lågfrekvent ljud beräknas till högre än Folkhälsomyndighetens riktvärden, har liknande ljudnivåer från vindkraft i dagsläget och har haft under en lång tid. De övriga vindkraftverken på västra Näsudden, *utan inverkan* från varken befintliga eller framtida vindkraftverk på östra Näsudden, dominerar det lågfrekventa ljudbidraget i alla de nio beräkningspunkterna där överskridandet beräknas.

Med anledning av ovanstående (utan inverkan) föreslår Vattenfall att tillståndet inte förenas med något villkor som reglerar det kumulativa lågfrekventa ljudet utan att enbart det lågfrekventa ljudet från Näsudden Öst vindkraftpark regleras. Det vore oskäligt om Vattenfall tvingas bekosta och genomföra bullerbegränsade åtgärder på vissa fastigheter för att den kumulativa lågfrekventa ljudsituationen är för hög, trots att det är vindkraftparkerna på Näsudden Väst som generar detta. De fyra miljötillstånden, avseende vindkraftverksamheterna på västra Näsudden, innehåller inga ljudvillkor avseende lågfrekvent ljud. Vattenfall har inte möjlighet att reglera ner de aktuella 8 vindkraftverken för att påverka det kumulativa lågfrekventa ljudnivån. Det är således inte aktuellt med något sådant villkor som Mark- och miljööverdomstolen föreskrev i domen av den 14 december 2016 i mål nr M 4596-15 (se domslutet 3 E, det ändrade villkor 12).

Vid mätning av ljud inomhus ska standardiserade mätmetoder användas. Mätning ska ske om beräkning utifrån faktiska uppgifter om källstyrka för vald typ av vindkraftverk visar att de angivna värdena kan överskridas eller om tillsynsmyndigheten bedömer att det behövs. Den närmare utformningen av kontrollen ska i sådant fall ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Vattenfall förutsätter att tillsynsmyndigheten måste förelägga övriga verksamhetsutövare att tillfälligt stänga ner sina vindkraftverk för att enbart den lågfrekventa ljudnivån från Näsudden Öst vindkraftpark ska kunna mätas. Bedömer *tillsynsmyndigheten* att de inte har befogenhet att göra detta, bör *tillståndsmyndigheten* överväga att inte föreskriva något villkor för lågfrekvent ljud. Vattenfall åtar sig enligt ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen att inte överskrida Folkhälsomyndighetens riktvärden för lågfrekvent ljud för verksamheten, vilket omfattas av det allmänna villkoret.

7.3.4. Skuggor

Mark- och miljööverdomstolen har tidigare uttalat att som riktlinje ska åtgärder för att begränsa skuggbildningar vidtas när den förväntade faktiska skuggtiden på störningskänslig plats överstiger åtta timmar per år (MÖD 2003:86). Vattenfall anser att det är bästa teknik att förse vindkraftverk med ett styrsystem som kan reducera tiden då rörliga skuggor träffar bostäder. Detta innebär att verksamheten kan innehålla det vedertagna begränsningsvärdet om 8 timmars faktisk skuggtid per år vid bostad. Vattenfall har dock vid utformning av verksamheten haft ambitionen att ingen bostad ska drabbas av mer skuggtid än dagens situation. Vattenfall har därför åtagit sig att skuggtiden vid bostad ska vara bättre eller oförändrad jämfört med dagens situation (se tabell 13 i miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga 2). Åtagandet faller under det allmänna villkoret. Vattenfall anser att det är olämpligt att tillståndsmyndigheten frångår sedvanlig praxis vid utformning av skuggvillkoret i tillståndet, dvs. i exakta timmar och minuter vid viss störningskänslig plats som underskrider den nivå som normalt accepteras. Två skuggpunkter (störningskänsliga

platser) kommer fortsatt att ha skugga mer än 8 timmar per år men verksamheten kommer inte bidra till några kumulativa skuggeffekter vid dessa bostäder.

7.3.5. Svarta blad

För att förhindra fågelkollisioner och därmed minska påverkan på fågellivet föreslår Vattenfall ett villkor som innebär att ett av tre av vindkraftverkens rotorblad förses med svart färg. Vattenfall bedömer att dispens behövs från Transportstyrelsen föreskrifter för att måla blad svarta⁸. Åtgärden med svarta blad kommer bidra, enligt bland annat forskning från Smöla vindkraftpark i Norge, till minskad fågeldödlighet. De norska försöken genomfördes genom ansatsen med före- och efterkontroll genom eftersök av dödade fåglar. Den årliga dödligheten minskade signifikant med över 70% vid de vindkraftverk som hade ett blad målat svart jämfört med kontrollen, det vill säga konventionella vindkraftverk utan svart blad. Störst effekt noterades för rovfåglar, speciellt avseende havsörn där inga döda fåglar hittades.

7.3.6. Övervakning och kontroll av verksamheten

Övervakning och kontroll av verksamheter regleras i 26 kap. miljöbalken och i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. Vattenfall har rutiner för att uppfylla dessa krav. Det kommer under såväl byggfas som driftfas att finnas en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten. Det finns också rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning med mera hålls i gott skick samt hur kontroll av villkorsefterlevnad ska ske. Detta gäller för byggskedet, driftskedet och så småningom också avvecklingsskedet. Egenkontrollen kommer att ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Fysisk kontroll kommer årligen att ske i alla vindkraftverk.

7.3.7. Återställning efter anläggningsarbeten

Vattenfall har noterat att det ibland i villkor regleras att monterings-, uppställnings-, upplagsytor och liknande, som inte behövs för drift eller underhåll av anläggningen, ska återställas inom ett år från det att anläggningsarbetena har avslutats. Det är Vattenfalls erfarenhet att det ofta uppstår situationer då ytor som teoretiskt inte är nödvändiga för driften, som till exempel hjälpkranor, vid större reparation, komponentbyte eller liknande under drifttiden behöver användas. Att först återställa ytorna för att därefter etablera nya ytor är kostsamt och medför onödigt påverkan på miljön. Vattenfall bedömer att frågan inte behöver regleras i villkor i tillståndet.

7.3.8. Ekonomisk säkerhet

Vattenfall har genomfört beräkningar för vindkraftsprojekt med olika storlekar på vindkraftverken och för olika projekt över hela landet och har även genomfört en specifik utredning för Näsudden Öst vindkraftpark (se Bilaga 1 till den tekniska beskrivningen – Bilaga 3 till denna ansökan). Beräkningarna innehåller osäkerheter eftersom de utgår från antaganden om bland annat kostnader och intäkter som ligger så långt fram i tiden. Beräkningarna visar att kostnaderna för återställning utan att beakta något skrotvärde kan uppgå till cirka 1 100 000 per uppfört vindkraftverk enligt den exempellayout som Vattenfall använt. Beräkningarna bedöms överskatta den faktiska totalkostnaden för avvecklingen av flera skäl, bland annat kommer vindkraftverken att ha ett kommersiellt värde även efter det att de monterats ned. Antingen kan vindkraftverken säljas begagnade eller så kan det material som finns i vindkraftverken (främst stål och andra metaller) säljas. Dessa intäkter har inte beaktats i beräkningarna. Om dessa värden beaktas blir kostnaden betydligt lägre. Den största kostnaden för avvecklingen är kranhyran. Vattenfall bedömer att utbudet på kranar anpassade för denna storleksordning på vindkraftverk kommer vara betydligt större vid tiden för avveckling av vindkraftparken och priserna för kranhyra därför lägre. Trots detta anser Vattenfall att med anledning av osäkerheten på grund av den framtida utvecklingen och mot bakgrund av de ansökta verkens totalhöjd på 200 m att lämpligt belopp för säkerheten är 1 100 000 kr per verk.

⁸ Enligt 14 § i TSFS 2020:88 ska ett vindkraftverk som inklusive rotorn i sitt högsta läge har en höjd av 45–150 meter över mark- eller vattenytan ska markeras med vit färg enligt 23 § och vara försett med medelintensivt rött blinkande ljus på nacellen enligt bilaga 3 [till föreskriften]. Transportstyrelsen får enligt 43 § medge undantag från dessa föreskrifter.

8. Yrkanden utöver tillståndsyrkandet

8.1. Artskydd

Kransborre

I norra delen av ansökansområdet finns ett flertal fynd av kransborre. Dessa har framförallt etablerat sig i närheten av de befintliga vindkraftspositionerna 8 och 9 (se positionerna i Bilaga 1). Så som framgår av avsnitt 2 yrkar Vattenfall dispens enligt 15 § artskyddsförordningen från förbudet i 8 § artskyddsförordningen för att i samråd med biologisk expertis gräva upp och flytta de kransborre-plantor som berörs av verksamheten inom ansökansområdet till ett annat område inom ansökansområdet med liknande förutsättningar som uppväxtplatsen, samt gräva upp, mellanlagra och placera ut fröreserv av kransborre inom ansökansområdet.

Enligt 15 § artskyddsförordningen får tillståndsmyndigheten i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 6, 8 och 9 §§ om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Enligt Vattenfall finns det ingen annan lösning än att den ansökta verksamheten kommer påverka många av de kransborreplantor som etablerat sig vid de befintliga positionerna, med anledning av att position 9 återanvänds till den nya verksplaceringen 3.1 och ett område norr om den tidigare position 8 behövs för framkomligheten (se avsnitt 6.10.3.1 i miljökonsekvensbeskrivningen). Vattenfall har arbetat i enlighet med skadelindringshierarkin och hittat lösningar för att i så stor utsträckning som möjligt undvika och minimera skada på kransborre. Med föreslagna skyddsåtgärder är Vattenfalls bedömning att arten även framgent har förutsättningar att ha en talrik och stabil förekomst i området.

Fåglar

Såsom framgår av 4 § artskyddsförordningen är alla vilda fåglar fridlysta i Sverige. Näsudden är en fågelrik plats där fågellivet länge har samexisterat med de pågående vindkraftsverksamheterna. Inventeringarna har visat att vindkraften inte påverkar antalet häckande fåglar, men det förekommer att fåglar kolliderar med vindkraftverken och förolyckas. Baserat på de undersökningar som genomförts inom ramen för kontrollprogrammet för generationsskiftet på västra Näsudden, förväntas antalet fåglar som förolyckas på grund av att de träffas av vindkraftverkens rotorblad minska med den nya vindkraftsanläggningen. Kontrollprogrammet visade också att utbytet av många små vindkraftverk till nya större men färre vindkraftverk innebar en avsevärd minskning av fågeldödligheten i vindkraftsanläggningen totalt sett och än mer per producerad MWh. I jämförelse med nollalternativet bedöms verksamheten sammantaget medföra positiva miljöeffekter med avseende på fåglar. Nollalternativet innebär, för den aktuella ansökan, att de befintliga 19 vindkraftverken inte byts ut mot nya modernare och effektivare vindkraftverk, med anledning av att gällande tillstånd för de befintliga vindkraftverken är inte tidsbegränsade vilket innebär att det inte finns någon borte tidsgräns för hur länge de kan stå kvar.

När det gäller etablering av en vindkraftspark har Mark- och miljööverdomstolen tidigare kommit fram till (se MÖD 2014:47) att vindkraftverksamhet inte rör sig om ett avsiktligt dödande eller en avsiktlig störning av fåglar. I domskälen skriver domstolen: "Risken för fågelkollisioner i det aktuella området kan med ledning av tillgängligt material bedömas vara relativt begränsad. Det står helt klart att bolagets avsikt med vindkraftsetableringen inte är att döda eller störa fågellivet. Inte heller finns det någon som helst grund för att tro att bolaget med uppenbar likgiltighet för artskyddsförordningens förbud avser att uppföra vindkraftverken. En etablering av vindkraftverken kan därför inte anses i sig stå i strid med bestämmelserna i 4 § artskyddsförordningen."

Även om Näsudden är ett fågelrikt område så har Vattenfall när den aktuella verksamheten utformats tagit stor hänsyn till berörda fågelarter och förhållit sig till rekommendationer i

bl.a. Vindvals Syntesrapporter samt fågelexperter. Vindkraftverken har flyttats så långt från strandkanten som möjligt inom ansökansområdet. Genom kunskap och bästa möjliga teknik inklusive förslag om ett svart blad har Vattenfall försäkrat sig om att fågelkollisioner med vindkraftverken undviks så långt möjligt. Genom att vidta försiktighetsmått och visa hänsyn kan Vattenfall inte heller anses ligkiltigt till riskens förverkligande. Vattenfall är därför av uppfattningen att verksamheten inte träffas av förbud enligt artskyddsbestämmelsen.

8.2. Natura 2000

Ansökansområdet gränsar till Natura 2000-området Näsudden som är skyddat enligt både art- och habitatdirektivet (SCI) och fågeldirektivet (SPA) och områdets bevarandemål är en beskrivning av hur det enskilda områdets utpekade arter och naturtyper ska bidra till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå. Utpekade livsmiljöer är strandängar vid Östersjön, kalkgräsmarker och fuktängar. Utpekade fågelarter är fisktärna, silvertärna, skärfläcka, småtärna, sydlig kärrsnäppa och vitkindad gås.

Livsmiljöer

Vad avser *livsmiljöerna* strandängar vid Östersjön, kalkgräsmarker och fuktängar har samtliga livsmiljöer gynnsam bevarandestatus enligt *Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0340163 Näsudden* (dnr. 551-101-14). Enligt den hydrogeologiska utredning som genomförts har den befintliga vindkraften inte påverkat hydrologin i området i sin helhet i någon större utsträckning. I utredningen har även rekommendationer om skyddsåtgärder lämnats. Vattenfall har också begärt en bedömning av expertis om den planerade vindkraftsanläggningen på ett varaktigt sätt riskerar att påverka de värden som är knutna till de naturtyper som finns angivna i bevarandeplanen för Näsudden Natura 2000-område (se Bilaga 6 e till miljökonsekvensbeskrivningen).

Anläggandet av den planerade vindkraftsanläggningen kommer innebära en viss temporär påverkan på områdets (dvs. ansökansområdets) hydrologi. Med de skyddsåtgärder som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen som är möjliga och rimliga att vidta, och med beaktande av de naturliga förutsättningar som gäller för naturtyperna inom Natura 2000-området på Näsudden, bedöms det som osannolikt att naturtypernas utbredningsområden, strukturer och funktioner samt bevarandestatus för arterna inom naturtyperna kommer påverkas negativt av de anläggningsarbeten som krävs vid etableringen av vindkraftsparken. I vart fall kommer inte åtgärderna på ett betydande sätt påverka miljön i Natura 2000-området och ingen skada kommer uppstå på de livsmiljöer som Natura 2000-området är avsett att skydda.

Fåglar

Enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området SE0340163 Näsudden (dnr. 551-101-14) har vitkindad gås gynnsam bevarandestatus medan övriga har icke gynnsam bevarandestatus. Enligt bevarandeplanen för Näsudden är bevarandemålen för dessa fågelarter att de ska förekomma återkommande i Natura 2000-området med häckande par eller som rastare (vitkindad gås) samt att arealen för arternas livsmiljö inte får minska. Eftersom arterna lägger sina bon nära vattenlinjen är bevarandet av strandängarna av stor betydelse, något Vattenfall tagit stor hänsyn till vid utformningen av aktuell ansökan. Som tidigare nämnts kommer vindkraftverken betydligt längre bort från strandkanten och Natura 2000-området än de befintliga vindkraftverken. Genom att flytta vindkraftverken längre bort från Natura 2000-området, kunskap och bästa möjliga teknik inklusive förslag om ett svart blad har Vattenfall försäkrat sig om att fågelkollisioner med vindkraftverken undviks så långt möjligt.

Enligt fågelutredningen (se Bilaga 9 a till miljökonsekvensbeskrivningen) är förekomsten av skärfläcka, fisktärna, silvertärna, småtärna och sydlig kärrsnäppa som förväntad i Natura 2000-området på Näsudden sett till arternas populationsutveckling på Gotland i stort. Det faktum att förekommande Natura 2000-arter häckar eller har häckat på Näsudden antyder att vindkraften har en begränsad, om ens någon, påverkan på arterna

ur undvikande-/undanträngningssynpunkt. Den samlade bedömningen i fågelutredningen är att den planerade vindkraftsanläggningen inte kommer att innebära betydande risk för påverkan för de fågelarter som Natura 2000-området avser att skydda. De arter som avses att skyddas kommer inte att utsättas för störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av arterna i området.

För de fågelarter som inte längre besöker Näsudden, till exempel på grund av minskat bestånd av arten som beror på orsaker som inte har med vindkraftsdrift på Näsudden att göra, kan den ansökta verksamheten inte heller innebära negativa effekter. Verksamheten kommer således inte på ett betydande sätt påverka miljön för de fågelarterna som skyddas enligt fågeldirektivet.

Slutsats

Om en verksamhet kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt krävs enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken tillstånd för att bedriva verksamheten. Tillstånd krävs om det finns en sannolikhet för att en verksamhet eller åtgärd kan få betydande konsekvenser för området (prop. 2000/01:111 s. 68).

Någon tillståndsplikt aktualiseras inte i avseende på de skyddade livsmiljöerna inom Natura 2000-området Näsudden, då det ur ett vetenskapligt perspektiv inte finns några rimliga tvivel om att verksamheten kommer att ha en skadlig inverkan på livsmiljöerna inom Natura 2000-området (jmf. 7 kap. 28 b § 1 miljöbalken).

Inte heller föreligger någon tillståndsplikt enligt ovan nämnda bestämmelse med avseende på de fågelarter Natura 2000-området Näsudden avser att skydda. Den påverkan den ansökta vindkraftsparken kommer ha kommer inte innebära en sådan störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet av fågelarterna i området (jmf. 7 kap. 28 b § 2 miljöbalken).

Sammanfattningsvis anser Vattenfall att det inte är sannolikt att verksamheten kommer få en betydande konsekvens för Natura 2000-området. Vattenfall har ändock reservationsvis framställt yrkande om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för att bedriva verksamheten för det fall miljöprövningsdelegationen finner att verksamheten kräver ett Natura 2000-tillstånd avseende Natura 2000-området Näsudden. För det fall miljöprövningsdelegationen finner att verksamheten kräver ett Natura 2000-tillstånd, kan sådant tillstånd för den ansökta verksamheten meddelas.

8.3. Biotopskydd

I samband med arbetet inom arbetsområdet behöver Vattenfall ha möjlighet att avlägsna biotopskyddade stenmurar och växtlighet, markerade i Bilaga 1. Som kompensationsåtgärd avser Vattenfall att utföra och bekosta varsam uppbyggnad av stenmurarna i samråd med biologisk expertis.

Av 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken följer att dispens från biotopskyddet kan ges i det enskilda fallet om det finns särskilda skäl. Vid den prövningen ska det ske en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 och 26 §§ miljöbalken. Vid en intresseprövning ska skadan på naturmiljön vägas mot den sökandes skäl för att få genomföra åtgärden, och därmed bedöms om det finns några särskilda skäl för att medge dispens. I prövningen bör också vägas in om det finns andra lämpliga alternativ som innebär mindre skada på biotopen. Om dispens medges kan det bero på att det finns starka skäl för att få utföra den åtgärd som orsakar skada, och att det enskilda intresset väger tyngst vid en avvägning med stöd av hjälpreglerna, eller att skadan har en begränsad omfattning eller långsiktigt ringa betydelse i förhållande till motivet för åtgärden. Det finns därmed särskilda skäl för dispens.

Vattenfall anser att det föreligger särskilda skäl för att ge sådan dispens.

9. Tillåtlighet

9.1. Miljöbalkens hänsynsregler

Kunskapskravet

Vattenfall har cirka 40 års erfarenhet av att bygga och äga vindkraftverk. I dag har Vattenfall totalt 1 200 vindkraftverk till havs och på land som tillsammans producerade 11 TWh el under år 2020, motsvarande hushållsel till cirka 2,2 miljoner hushåll. Det gör Vattenfall till en betydande vindkraftsaktör i Europa med verksamhet i Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien.

Vattenfall projekterar, bygger och driver vindkraftparker och personalens kompetens är hög. Vattenfall har miljökompetens både i linjeverksamheten och i staber och har fleråriga forskningsprogram som bland annat undersöker vindkraft i kallt klimat och vindkraftens påverkan på miljön.

Inför denna ansökan har god kunskap om de specifika förhållanden som gäller för just Näsudden Öst vindkraftpark erhållits genom arbete med miljökonsekvensbeskrivningen och dess underliggande utredningar och samråd. Vattenfall måste därmed anses uppfylla kunskapskravet enligt miljöbalken.

Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik

Genom föreslagna villkor och skyddsåtgärder får det anses klart att försiktighetsprincipen kommer att infrias. I ett särskilt dokument finns Vattenfalls samlade åtaganden angående tillståndsansökan för Näsudden Öst vindkraftpark, se Bilaga 4. Genom utformningen av verksamheten har Vattenfall i den grad det varit möjligt förebyggt och motverkat att verksamheten medför icke tillåten skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Den tekniska utvecklingen av vindkraftverk går mycket snabbt och vindkraftverken blir allt effektivare vilket leder till allt högre produktion av förnybar el per vindkraftverk. Om den exakta utformningen av vindkraftverken inte begränsas i tillståndet finns förutsättningar för att använda den teknik som är bäst när vindkraftparken ska uppföras.

Produktvalsprincipen

Omfattningen av kemikaliehanteringen vid en vindkraftpark är begränsad. Vattenfall har rutiner för att hantera kemikalier som bland annat säkerställer att vissa kemikalier inte används.

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna

Vindkraft är en förnybar energikälla som medför liten användning av råvaror och energi. För att uppnå god hushållning givet den omgivningspåverkan en vindkraftpark trots allt medför är det en förutsättning att den uppförs i ett gott vindläge. Det måste anses vara dålig hushållning att inte använda en vald plats fullt ut genom att onödigtvis begränsa vindkraftverkens höjd eller omfattning av de områden som tas i anspråk.

Vindkraft medför att mycket lite avfall uppstår under drift. Vattenfalls erfarenhet så här långt är att vindkraftverken kan säljas vidare när de monterats ned. Det avfall som uppkommer i verksamheten i samband med demontering av vindkraftverken och dess komponenter så som torn, fundament och blad, ämnar Vattenfall återvinna enligt bästa tillgängliga teknik i den utsträckning som marknaden möjliggör. Vattenfall har hösten 2021 fastställt nya ambitiösa mål om ett omedelbart förbud om att inga vindkraftsblad kommer att läggas på deponi.

Val av plats

Val av plats avseende den aktuella ansökan har gått till något annorlunda med anledning av att platsen redan är ianspråktagen av vindkraftsanläggningar. Vattenfall har haft stor kännedom om platsen, dess vindförhållanden och andra viktiga förhållanden och motstående intressen. Ändock har Vattenfall utvärderat val av platsen i förhållanden till alternativa lokaliseringar i miljökonsekvensbeskrivningen.

I översiktsplanen är hela Näsudden utpekad som område lämpligt för storskaligt vindbruk. I vindbruksplanen (kapitel 10 i översiktsplanen) beskrivs Näsudden som en av de bästa landbaserade platserna för vindbruk i landet. Det poängteras särskilt i översiktsplanen att Näsuddens vindenergipotential ska nyttjas på bästa sätt, vilket bland annat innefattar att mindre äldre vindkraftverk ska bytas mot större och effektivare.

Näsudden hyser ett av Gotlands absolut bästa vindlägen och utgör riksintresse för vindbruk. Vindförhållandena i området är utmärkta och väldokumenterade. I nuläget producerar Näsuddens vindkraftverk cirka 285 GWh årligen, vilket utgör cirka en tredjedel av hela Gotlands nuvarande elkonsumtion. Medelvinden inom ansökansområdet på 125 meter över mark är 7,6–7,9 m/s.

Den utformning som nu valts med åtta vindkraftverk innebär att antalet vindkraftverk minskar med mer än hälften och att området som är aktuellt för vindkraft har minskat samtidigt som elproduktionen närapå fyrdubblas. Etablering inom ansökansområdet kommer att ske i vindkraftsområden som omfattar angivet arbetsområde och område för demontering av befintliga vindkraftverk. Resterande del av ansökansområdet begränsas som stoppområde där inga åtgärder kommer att vidtas och inga arbeten kommer att ske. Utformningen av den ansökta verksamheten har dessutom i större grad tagit hänsyn till naturförhållanden och fågellivet, särskilt Natura 2000-området Näsudden då detta har exkluderats från ansökansområdet. Inga vindkraftverk placeras närmare strandlinjen än 400 meter eller närmare än 300 meter från Natura 2000-området.

Utifrån sammanställningen av konsekvensbedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen för respektive aspekt – jämfört med nollalternativet – konstateras att planerad verksamhet ger upphov till måttliga negativa konsekvenser för landskapsbilden, övriga effekter är små negativa, obetydliga eller bedömda som positiva. Platsen måste sammantaget anses vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

9.2. Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

För beskrivning av områden av riksintresse på och i kring Näsudden, se avsnitt 4.4. Den ansökta verksamheten har utformats med stor hänsyn till de bevarandevärden som finns på Näsudden och i närheten av det berörda området.

Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Genom den ansökta verksamheten tillvaratas riksintresseområdet för vindbruk samtidigt som det inte uppstår någon påtaglig skada på något av de övriga riksintressena med anledning av den sökta verksamheten. Den samlade bedömningen beträffande påverkan på riksintressen är att det bedöms medföra positiva miljöeffekter.

Omöjliggörs realiserandet av den nya vindkraftsparken uppstår påtaglig skada på riksintresset för vindbruk på Näsudden, eftersom vindresursen inom området inte kan nyttjas enligt dess viktiga potential (ca fyra gånger så stor elproduktion från 8 vindkraftverk i jämförelse med dagens 19). Påtaglig skada på riksintresset för vindbruk inträffar om förutsättningarna för vindbruk tas bort eller hindras i ett sådant område. Denna princip

gäller således även för det fall utveckling och modernisering av vindbruket inom ett riksintresseområde, som ger en mycket högre elproduktion, förhindras eller försvåras.

9.3. Miljökvalitetsnormer

Med beaktande av de åtgärder Vattenfall åtagit sig för att förebygga, hindra, motverka och avhjälpa påverkan på framförallt grundvatten, bedöms det inte finnas risk för att verksamheten bidrar till att någon miljökvalitetsnorm inte följs eller överskrids.

Grundvattennivåerna kommer att påverkas lokalt och temporärt under byggtiden då läns hållning av vatten i schakten sker men det kommer inte innebära någon betydande förändring vad gäller vattenförekomstens kvantitativa status.

Den planerade vindkraftsanläggningen kommer inte ge upphov till några utsläpp som kan påverka vare sig den kemiska eller ekologiska statusen i någon vattenförekomst.

9.4. Områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken

I avsnitt 4.4 och 6.1 beskrivs skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken och i avsnitt 8.2 och 8.3. har Vattenfall motiverat det reservationsvis framställda yrkandet som rör Natura 2000-bestämmelserna och yrkandet om biotoppsyddsdispens. Vattenfall anser att tillåtligheten till verksamheten kan medges med hänsyn till verksamhetens begränsade påverkan avseende områdesskyddet enligt 7 kap. miljöbalken.

9.5. Sammanvägd bedömning

Vindmätningar samt produktion under lång tid från befintliga vindkraftverk har visat att vindresursen i ansökansområdet är mycket god. Vattenfall bedömer att produktionen av förnybar el i området med hänsyn till vindresursen skulle bli både kostnadseffektiv och miljövänlig ur ett livscykelperspektiv. Vindkraftparken kommer att på ett inte obetydligt sätt bidra till målet om 100 procent förnybar elproduktion 2040. Som framgår ovan bedömer Energimyndigheten att det kommer att vara nödvändigt med stor utbyggnad av vindkraft i Sverige bland annat för att möjliggöra omställning av transporter och industriprocesser genom elektrifiering. Det sistnämnda bidrar till att sänka utsläppen av växthusgaser till atmosfären. Området är dessutom ett riksintresseområde för vindbruk och enligt översiktsplanen lämpligt att användas för storskaligt vindbruk

Jämfört med nollalternativet konstateras att planerad verksamhet ger upphov till måttliga negativa konsekvenser för landskapsbilden, övriga effekter är små negativa, obetydliga eller bedömda som positiva. De många fördelarna med den nya vindkraftsanläggningen på Näsudden Öst är lägre eller oförändrat ljud, möjlighet att reglera rörliga skuggor, positiva effekter på naturmiljöer, nästan fyrdubblad energiproduktion i enlighet med syftet för riksintresseområdet för vindbruket och möjlighet att måla ett blad svart för att minska fågelkollisioner. Fördelarna överväger eventuella nackdelar med en modernisering av vindkraftsanläggningen. Dessutom hamnar vindkraftverken längre ifrån Natura 2000-området Näsudden vilket minskar risken för fågelkollisioner.

Mark- och miljööverdomstolen har i flera avgöranden slagit fast att vindkraften är en förnybar energikälla och att den därmed kan bidra till miljöbalkens mål om hållbar utveckling enligt 1 kap. 1 § miljöbalken. Utbyggnaden av vindkraft har i praxis ansetts vara ett mycket angeläget allmänt intresse med hänvisning till samhällets behov av förnybar energi. Särskilt ska detta intresse premieras i områden som är utpekade som riksintresseområde för vindbruk. Klimatråtsutredningen har nyligen, i betänkandet SOU 2021:21, föreslagit att klimatperspektivet ska genomsyra miljöbalken och att detta bör tydliggöras i miljöbalkens portalparagraf 1 kap. 1 §, eftersom det är en förutsättning för en hållbar utveckling att människans påverkan på klimatet minimeras.

Behovet av el i Sverige bedöms komma att öka bland annat för att möjliggöra omställningen av industrin och transportsektorn i syfte att minska utsläpp av växthusgaser. Den el som kan produceras vid Näsudden Öst vindkraftpark kan bidra till detta. Produktionen kan också bidra till ett överskott av el i Sverige som kan exporteras till andra länder och där tränga undan fossil elproduktion.

För att kunna nå målen för förnybar elproduktion på ett hållbart sätt är det av största vikt att det är möjligt att använda moderna vindkraftverk med god produktion och att ta goda vindlägen i anspråk.

Sammantaget måste anläggningen anses vara tillåtlig och väl förenlig med god hushållning.

10. Samråd

En utförlig redogörelse för de samråd som förevarit finns som Bilaga 2 till miljökonsekvensbeskrivningen.

11. Tidplan

Om projektet löper enligt nuvarande tidplan kan byggnationen inledas kring årsskiftet 2027/2028. Det finns dock risk att projektet blir fördröjt. Framförallt bedömer Vattenfall att det finns risk att tillståndsprocessen drar ut på tiden. Det finns även en risk att anslutningen till regionnätet drar ut på tiden med anledning av den linjekoncession GEAB planerar att söka.

En igångsättningstid på åtta år från det att tillståndet vunnit laga kraft bedöms vara rimlig. Igångsättningstiden i tillstånd för vindkraftparker har tidigare oftast bestämts till fem-sju år från det att tillståndet vunnit laga kraft. Vattenfall erfar att det ofta varit svårt att lösa framförallt elanslutningsfrågorna inom den tiden. Handläggningstiden för koncessioner enligt ellagen, som ofta inte kan påbörjas innan tillståndsbeslutet vunnit laga kraft, tenderar att vara långa. Med hänsyn till de åtaganden att inte utföra anläggningsarbeten under vissa perioder under året kan tidplanen påverkas. Vattenfall hemställer därför att igångsättningstiden bestäms till åtta år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Livslängden för moderna vindkraftverk ökar. Vattenfall arbetar kontinuerligt och målinriktat med att förlänga den tid som ett vindkraftverk kan vara i drift. För de vindkraftverk som byggs idag bedöms livslängden kunna uppgå till 30 år och utvecklingen mot allt längre tekniska livslängder bedöms fortsätta. En sådan utveckling medför positiva miljöeffekter och bidrar till god hushållning eftersom vindkraftverkens största miljöpåverkan i form av råvaruåtgång, energiåtgång och utsläpp till luft sker i tillverkningsfasen. Miljöpåverkan per producerad kilowattimme blir därför lägre ju längre vindkraftverken kan vara i drift. Som framgår ovan kommer upphandling och byggnation av vindkraftparken att vara komplicerad och ta många år. Det finns också risk för att elnätsanslutningen drar ut på tiden. När vindkraftverken tjänat ut kommer det ta tid att montera ned dem. Mot bakgrund av detta och då det inte är möjligt att förlänga ett tillstånds giltighetstid genom ändringstillstånd eller liknande förfarande, är det angeläget att inte en för kort giltighetstid föreskrivs. Giltighetstiden för tillståndet bör bestämmas till 45 år från det att det vunnit laga kraft.

Stockholm, den 9 februari 2022

Sara Bergdahl
Enligt bifogad fullmakt

Bilagor

1. Karta utvisande ansökansområdet
2. Miljökonsekvensbeskrivning
3. Teknisk beskrivning
4. Åtaganden
5. Karta utvisande ljudpunkter
6. Registreringsbevis
7. Fullmakt för juridiska ombudet
8. Intyg från befintliga verksamhetsutövare på östra Näsudden